

Vláda České republiky

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Čj.: 102876/2022-ORS

V Praze dne 3. května 2022

PRO INFORMACI ČLENŮ VLÁDY

Informace o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci České republiky v roce 2021

Důvod předložení:

Zákon 151/2010 Sb., usnesení vlády č. 189/2018, usnesení vlády č. 618/2020 a dále usnesení vlády č. 824/2017, 587/2019, 169/2020 a 833/2021.

Obsah:

- I.** Informace o realizaci ZRS a HP ČR v roce 2021
- II.** Přílohy

Předkládá:

Bc. Jan Lipavský
ministr zahraničních věcí

Informace o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci České republiky v roce 2021

Obsah

1	Úvod	3
2	Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky	3
2.1	Rozvojové aktivity v gesci ČRA	4
2.2	Rozvojové a humanitární aktivity v gesci MZV	13
2.2.1	Malé lokální projekty	14
2.2.2	Programy v součinnosti s resorty (MF, MPO, MŠMT, MZ, MV)	14
2.2.3	Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích	17
2.2.4	Záruka ZRS ČR	17
2.2.5	Peněžní dar Afghánistánu (UV 833/2021)	17
2.2.6	Vázané peněžní dary a peněžní dary z prostředků ČRA	18
2.2.7	Evaluace	18
2.2.8	Komunikace a osvěta	19
2.2.9	Humanitární pomoc	19
2.2.10	Program transformační spolupráce	20
2.2.11	Mnohostranná rozvojová spolupráce (OSN, OECD, EU)	20
2.3	Vládní stabilizační programy v gesci MZV	22
2.3.1	Program Afrika v r. 2021	23
2.3.2	Program Irák v r. 2021	23
2.3.3	Obnova Sýrie v r. 2021	23
3	Přehled ostatních forem ZRS započítatelných jako ODA	24
3.1	Program Pomoc na místě (<i>gesce MV ČR</i>)	24
3.2	Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC (<i>gesce MV ČR</i>)	25
3.3	Oddlužení (<i>gesce MF ČR</i>)	26
3.4	Mezinárodní finanční instituce (<i>gesce MF ČR</i>)	26
4	Předběžný pohled na ODA v roce 2021	27
5	Závěr	30

1 Úvod

Hlavním cílem předloženého materiálu je podat souhrnný přehled o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS), humanitární pomoci (HP) a transformační spolupráce (TRANS) v roce 2021, včetně transparentního přehledu čerpání a využití prostředků vyčleněných na tyto aktivity **usnesením vlády ze dne 8. června 2020 č. 618 o dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2021** a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2023 (dále UV 618/2020).

Na základě usnesení vlády ze dne 21. března 2018 č. 189 materiál rovněž zahrnuje informaci o realizaci usnesení vlády ze dne 26. srpna 2019 č. 587 k pokračování humanitární, rekonstrukční a rozvojové asistence **Sýrii** v období 2020 - 2021 (dále UV 587/2019), usnesení vlády ze dne 29. listopadu 2017 č. 824 na podporu stabilizace a rekonstrukce **Iráku** v období 2018 – 2021 (dále UV 824/2017), usnesení vlády ze dne 2. března 2020 č. 169 o Programu aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v **Africe** v období 2020 – 2022 (dále UV 169/2020) a usnesení vlády ze dne 20. září 2021 č. 833 k návrhu humanitární odezvy na vývoj v **Afghánistánu** (dále UV 833/2021) ¹.

Dále materiál obsahuje přehled ostatních forem dvoustranné i mnohostranné rozvojové spolupráce ČR, které jsou hrazeny z jiných zdrojů nad rámec uvedených usnesení vlády, avšak jsou započítatelné jako **oficiální rozvojová pomoc** (Official Development Assistance – ODA). Předběžný celkový přehled ODA ČR za rok 2021 je představen v kapitole 4 tohoto materiálu. Vychází z dat poskytnutých Výboru pro rozvojovou pomoc Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD/DAC) v březnu 2022 v rámci tzv. předběžného dotazníku. Konečná data k ODA 2021 budou k dispozici na podzim 2022 na webové stránce Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Textový přehled realizovaných aktivit je doplněn přílohami, které shrnují **využití schválených prostředků ve struktuře Plánu ZRS na rok 2021 (příloha č. 1) i dle jednotlivých projektů a aktivit (přílohy č. 2 – 4)**. Veškeré prostředky vyčleněné na zahraniční rozvojovou spolupráci, transformační spolupráci, humanitární pomoc i asistenci Africe, Iráku a Sýrii byly čerpány v souladu s rozpočtovými a účetními pravidly, v souladu se schválenými účely a se zásadou transparentnosti a rozpočtové odpovědnosti. Implementace těchto aktivit byla průběžně konzultována s Radou pro ZRS a s příslušnými mezipříslušnými pracovními skupinami.

2 Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky

Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS), transformační spolupráce (TRANS) i humanitární pomoc poskytovaná do zahraničí (HP) jsou nedílnou součástí zahraniční politiky České republiky (ČR).

ZRS ČR vychází z mezinárodních závazků, které byly na úrovni OSN potvrzeny na podzim 2015 přijetím Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, včetně sedmnácti Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Ty byly doplněny dalšími globálními dokumenty: Agendou z Addis Abeby o financování rozvoje z července 2015 a Pařížskou klimatickou dohodou (COP21) z prosince 2015; v humanitární oblasti pak Globálním rámcem pro snižování rizika katastrof ze Sendai 2015 – 2030 přijatým v březnu 2015.

¹ Úplný název UV 169/202 zní „o Programu aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022 a o změně usnesení vlády ze dne 27. června 2016 č. 588, o poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016 – 2019“ a UV 833/2021 „k návrhu humanitární odezvy na vývoj v Afghánistánu a na změnu usnesení vlády ČR ze dne 19. července 2021 č. 662, o souhlasu s poskytnutím peněžního daru ČR na podporu fungování Afghánských národních obranných a bezpečnostních sil a na podporu udržitelného rozvoje Afghánistánu v letech 2021 až 2024.“

V návaznosti na tyto globální závazky byl v roce 2017 zformulován nový strategický a programový rámec ZRS ČR. Usnesením vlády z 21. srpna 2017 č. 591 byla schválena Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018 – 2030. Na podzim 2017 bylo Radou pro ZRS potvrzeno šest programů dvoustranné rozvojové spolupráce sjednaných na období 2018 – 2023 s Bosnou a Hercegovinou, Etiopií, Gruzii, Kambodžou, Moldavskem a Zambií.

Těmito strategickými rámci se řídila realizace ZRS a HP též v roce 2021, a to i při odezvě na pandemii COVID-19, která byla rovněž primárně směřována do uvedených prioritních zemí dvoustranné ZRS ČR.

Naplnování uvedených strategických priorit koordinuje **Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)** jakožto gestor ZRS ČR podle zákona č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. MZV vedle strategické a koncepční role má ve své gesci také realizaci aktivit v oblasti dvoustranné i mnohostranné rozvojové spolupráce, transformační spolupráce a humanitární pomoci (tyto aktivity jsou přiblíženy v části 2.2 v v příloze č. 3). MZV rovněž řídí **Českou rozvojovou agenturu (ČRA)**, která zodpovídá za realizaci projektů ZRS ČR v prioritních rozvojových zemích a za implementaci některých dalších rozvojových nástrojů (viz část 2.1 a přílohu č. 2). MZV rovněž svolává a koordinuje meziresortní **Radu pro ZRS**, jež zajišťuje synergie mezi humanitárními, stabilizačními a rozvojovými aktivitami různých aktérů (viz část 3) i koherenci rozvojového úsilí s dalšími politikami ČR.

Realizace ZRS a HP v roce 2021 byla nadále ovlivněna **pandemií COVID-19**, zejména pokračujícími restrikcemi, které ztížily realizaci plánovaných projektových aktivit i evaluací. Výrazným dopadem pandemie bylo také **dodatečné zkrácení rozpočtu na ZRS a HP** oproti UV 618/2020 celkem o 200 mil. Kč.

V gesci MZV, v těsné součinnosti s ČRA i Radou pro ZRS, proběhla v roce 2021 **revize Metodiky ZRS ČR**, která zejména zdůraznila **integrováný přístup** napříč všemi fázemi projektového cyklu v zájmu **zvýšení účelnosti a efektivity ZRS ČR**, doplnila kapitulu ke komunikaci a upřesnila též postupy při identifikaci nových projektů a při monitoringu zaměřeném na výsledky.

V kontextu EU bylo zásadní změnou zavedení nového komplexního **nástroje vnější akce NDICI-Global Europe**. Z něj budou v letech 2021-24 zejména financovány **Iniciativy Team Europe** zaměřené na komplexní obnovu rozvojových zemí po pandemii s přidanou hodnotou jejich celkové adaptace a transformace (building back better); **do řady z nich se ČR rovněž zapojila** (blíže v kapitole 2.2).

Významný dopad na ZRS a HP ČR, EU i globálně měl **vývoj v Afghánistánu**, který vedl v srpnu 2021 k zastavení mezinárodní rozvojové a bezpečnostní spolupráce spolu s masivním posílením humanitární pomoci.

Přes výše uvedené výzvy se v roce 2021 podařilo mobilizovat dodatečné prostředky na ZRS i HP zejména zapojením nároků z nespotřebovaných výdajů a dosáhnout maximálního čerpání disponibilních prostředků: **na zahraniční rozvojovou spolupráci v gesci MZV a ČRA bylo celkem vynaloženo přes 758 mil. Kč, na humanitární pomoc 144 mil. Kč.**

2.1 Rozvojové aktivity v gesci ČRA

Podrobná informace o rozvojových aktivitách v gesci ČRA je předmětem **Zprávy o činnosti a hospodaření ČRA v roce 2021** (Výroční zpráva 2021), kterou ČRA každoročně zpracovává na základě svého Statutu a předkládá zřizovateli, tj. Ministerstvu zahraničních věcí.²

² <http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/%C4%8CRA-2021-V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-Zpr%C3%A1va-auditora-v%C3%BDkazy-ke-zve%C5%99ejn%C4%9Bn%C3%AD-podepsan%C3%A9.pdf>

Těžištěm rozvojových aktivit v gesci ČRA jsou **rozvojové projekty** realizované **v prioritních partnerských zemích dvoustranné ZRS ČR**. V souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2018–2030 byly tyto projekty v roce 2021 realizovány především **v šesti prioritních zemích s programem spolupráce** (Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie). Spolupráce v těchto zemích probíhá na základě programového rámce, jenž definuje sektorové a další priority dvoustranné ZRS v dané zemi.

Dvoustranná ZRS dále v roce 2021 směřovala do **specifické projektové země** (Ukrajina). V některých zemích (např. Mongolsko) byly dokončovány projektové aktivity zahájené v předchozích letech, které byly opožděné především z důvodu nemožnosti cestovat do země v důsledku restrikcí v souvislosti s pandemií COVID-19. Některé Horizontální programy (např. Program rozvojového partnerství pro soukromý sektor či Trilaterální program) jsou otevřené pro všechny rozvojové země. V roce 2021 byly takto podpořeny například projekty v Indii, Konžské demokratické republice, Peru, Rwandě, Srí Lance, Ugandě, Vietnamu a v dalších rozvojových zemích.

Pro plnění úkolů vyplývajících zejména ze zákona 151/2010 Sb., dále také z usnesení vlády č. 1070/2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky a platnému Statutu ČRA a v souladu s UV 618/2020 byl v rámci rozpočtové kapitoly MZV pro ČRA stanoven rozpočet ve výši 483,8 mil. Kč. Konečný rozpočet ČRA v roce 2021 činil po úpravách **383,8 mil. Kč**.

Přidělené finanční prostředky byly ze strany ČRA v roce 2021 čerpány v celkové výši **504,8 mil. Kč** (z toho 114,3 mil. Kč formou vnějších rozpočtových opatření). Z celkové částky je 479,8 mil. Kč na projekty a dotace; 25 mil. Kč na administrativní výdaje, přičemž tato částka zahrnuje provozní výdaje, včetně spoluúčasti na delegované spolupráci (DS) a další činnosti spojené s projektovým řízením, monitoringem, kontrolou a prezentací ZRS. Nespotřebované nároky k 1. 1. 2022 jsou ve výši necelých **42 mil. Kč**.

Shrnutí hospodaření ČRA v roce 2021 (v Kč)

Finanční prostředky	
1 Schválený rozpočet ČRA k 1. 1. 2021	383 802 172,00 Kč
2 Rozpočtová opatření (za účelem realizace projektů ZRS)	114 287 464,54 Kč
3 Zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů	146 488 377,18 Kč
4 Konečný rozpočet (1-2+3)	416 003 084,64 Kč
5 Skutečné výdaje	389 717 004,27 Kč
6 Celkem čerpáno včetně rozpočtových opatření (5+2)	504 004 468,81 Kč
z toho: projekty a dotace (včetně RO)	478 967 880,50 Kč
administrativní náklady ČRA (včetně RO)	25 036 588,31 Kč
7 Nevyčerpané prostředky k 1. 1. 2022	41 985 679,26 Kč

Podrobný přehled čerpání ve vztahu k Plánu ZRS na rok 2021 je uveden v příloze č. 1; výčet jednotlivých projektů a dalších aktivit v gesci ČRA obsahuje příloha č. 2 tohoto materiálu.

2.1.1 Rozvojové aktivity ČRA dle zeměpisného zaměření

Bosna a Hercegovina

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 80 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 18

I přes řadu problémů spojených se stále trvající pandemií COVID-19 se v roce 2021 podařilo v Bosně a Hercegovině ČRA zahájit tři nové projekty. V rámci těchto nových projektů byly vypsány dvě veřejné zakázky (dále VZ) a jedna bilaterální dotace.

ČRA se v Bosně a Hercegovině dlouhodobě profiluje ve třech hlavních sektorech. Důraz je kladen především na **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, především na úpravu pitné vody a komplexní řešení nakládání s odpadní vodou. V roce 2021 úspěšně pokračovala intervence *Modernizace a rozšíření úpravny pitné vody v municipalitě Teslić*, díky níž se zvýší a zkvalitní **výroba pitné vody pro cca 22 tisíc uživatelů**. Celková hodnota tohoto projektu, včetně spolufinancování ze strany municipality Teslić, je cca 120 mil Kč. V roce 2021 byla dokončena realizace projektu *Podpora zásobování vodou v municipalitě Gradiška*, v rámci kterého došlo k **rozšíření vodovodu do místních částí** Orahova a Gašnica.

V sektoru **ekonomický růst** jsou podporovány projekty na získávání energie z obnovitelných zdrojů. Kromě projektů spojených s dřevní biomasou jsou podporována také **řešení, která využívají geotermální či solární energii**. Příkladem je projekt *Zavedení systému dálkového vytápění ve městě Maglaj*; v první fázi probíhá příprava projektové dokumentace pro rozhodnutí o budování systému centrálního zásobování teplem na biomasu.

Projekty realizované v sektoru **řádné (demokratické) správy věcí veřejných** se zaměřují na široké spektrum oblastí a tematických celků. Nově byl zahájen projekt *Zefektivnění systému nakládání s odpady v Kantonu Sarajevo*.

ČRA pozvolně ukončuje aktivity v **sektoru zemědělství a rozvoje venkova**. V roce 2021 došlo k dovršení projektu *Udržitelná produkce tradičního domácího livanského sýru*, který cílil na podporu místního družstva malých producentů tak, aby byli schopni dodávat **kvalitní a hygienicky nezávadný produkt** na trh v Bosně a Hercegovině a výhledově do EU.

Etiopie

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 78,3 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 12

V roce 2021 byly v Etiopii zahájeny dva nové projekty. Prvním je doplňková realizace ke končící veřejné zakázce s názvem *Zlepšení zdraví, hygieny a sanitace ve woredě Hawassa Zuriya, regionu Sidama, Etiopie*, jejímž cílem je zkvalitnit sanitační infrastrukturu, vyvolat změnu stravovacích a hygienických návyků a přispět ke **zlepšení sanitačních praktik u domácností i zaměstnanců zdravotnických a vzdělávacích institucí ve 23 cílových komunitách**. Druhý nově zahájený projekt *Participativní rozvoj produktivní krajiny v regionu Sidama, Etiopie, II.* rozšiřuje působnost předchozího projektu.

ČRA se v Etiopii řídí platným programem dvoustranné rozvojové spolupráce, který identifikuje dvě tematické priority. První je **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, kde se ZRS ČR orientuje především na zabezpečení **přístupu k pitné vodě**, zlepšení úrovně sanitace, podporu hygienických návyků, zajištění **udržitelného hospodaření s vodními zdroji** a systémy, a **zvysování kapacit vodohospodářských podniků**. Projekty v tomto sektoru jsou realizovány např. formou pokračující VZ *Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou wored Bura, Dale a Bona Zuriya*. S touto tematickou oblastí souvisí též dvě pokračující rozpočtová opatření, z nichž jedno mj. přispívá k vytvoření krajinných plánů pro vybrané územněsprávní celky Etiopie, zatímco výstupem toho druhého budou ucelené geologické a hydrogeologické mapy v měřítku 1:1 000 000, které **umožní veřejné plánování** ve standardech vyspělého světa.

Druhou tematickou prioritou je **zemědělství a rozvoj venkova**, kde se ZRS ČR soustředí zejména na podporu zemědělského poradenství či drobných farmářů při zajišťování přístupu k potravinám, adaptaci zemědělství na změny klimatu, zavádění principů udržitelného hospodaření v krajině či implementaci protierozních opatření a zalesňovacích aktivit.

Gruzie

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 68,8 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 16

V roce 2021 začaly dva nové projekty - první se zaměřuje na implementaci trvale udržitelného hospodaření v lesích oblasti Aragvi a druhý *Sanace přístavu Batumi* má za cíl určit množství zdravotních a ekologických rizik v bývalé rafinerii na západě Gruzie. V roce 2021 se zároveň podařilo dokončit dva úspěšné projekty na podporu dětí s poruchou autistického spektra (*Zlepšení a rozšíření služeb pro osoby s poruchou autistického spektra v Gruzii*) a dětské paliativní péče (*Zavedení služeb dětské dlouhodobé a paliativní péče v Gruzii*).

ČRA se v souladu s Programem dvoustranné rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Gruzii dlouhodobě věnuje třem hlavním sektorům. Zásadních úspěchů dosahují projekty zaměřené na sektor **inkluzivního sociálního rozvoje**. V rámci něj jsou projekty směřovány do zdravotnictví a sociální péče. Dlouhodobě jsou realizovány projekty např. na podporu primární zdravotní péče, alternativních sociálních služeb pro dospělé či projekty podporující **včasnou diagnostiku, prevenci a léčbu** onkologických onemocnění.

V sektoru **zemědělství a rozvoje venkova** bylo za prostředky rozvojové spolupráce vybudováno Regionální včelařské vzdělávací a poradenské centrum. V roce 2021 byla rovněž podepsána smlouva o spolupráci s **Rakouskou rozvojovou agenturou (ADA)** na komplexním řešení v rámci Programu udržitelného rozvoje chráněné krajinné oblasti Aragvi a jejích komunit. V rámci programu bude za finanční spoluúčasti rakouské agentury řešena celá řada výzev z oblasti zemědělství, rozvoje venkova, zdravotnictví a vzdělávání.

Projekty v sektoru **řádná (demokratická) správa věcí veřejných** cílí zejména na harmonizaci evropské legislativy a posilování místních kapacit ve veřejné sféře. Cílem projektu *Budování kapacit v oblasti řádného řízení chemických látek* je zajistit nárůst počtu transponovaných environmentálních právních předpisů EU do gruzínské národní legislativy. Příprava legislativního rámce a posílení implementačních a kontrolních kapacit gruzínských institucí přispívá k budoucímu **systémovému řešení nakládání s chemickými látkami** v souladu s předpisy EU.

Kambodža

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 23 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 7

Kambodža byla z hlediska podmínek realizace projektů v loňském roce jednou z nejnáročnějších prioritních zemí. Přestože pandemie COVID-19 ovlivnila i jiná teritoria, Kambodža byla po celý rok téměř nedostupná. Cestování ztěžovala mj. přísně nastavená karanténa v cílové destinaci, nemožnost cestování v rámci země či úplné uzavření některých oblastí. Přesto ČRA započala nové projekty. Jednalo se o VZ na dodávku zdravotního materiálu a o bilaterální dotaci v rámci komplexní intervence s názvem *Péče o matky a novorozence v nově vybudovaném perinatologickém oddělení* a dotaci *Podpora zaměstnatelnosti a vzniku nových důstojných pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v Kambodži*.

ZRS ČR se v Kambodži soustřeďuje ve dvou sektorech. Prioritním sektorem je **inkluzivní sociální rozvoj**, kam spadají i výše uvedené intervence či další, zahrnující především zdravotnictví a vzdělávání. Česká ZRS se zde již delší dobu úspěšně zaměřuje mj. na neonatologii ve spolupráci s Národní pediatrickou nemocnicí v Phnompenhu. Na tyto aktivity navazuje také spolupráce s Fakultou biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze na projektu *Zavedení oboru biomedicínského inženýrství*, díky němuž byl **otevřen první obor s tímto zaměřením v Kambodži**. Samotná výuka sice byla kvůli pandemii COVID-19

v průběhu roku pozastavena, podařilo se ale vytvořit propracovanou sérii laboratorních úloh a odeslat potřebné vybavení laboratoři.

V rámci inkluzivního sociálního rozvoje pokračovala podpora začleňování v rámci projektu s názvem *Podpora zaměstnatelnosti a vzniku nových důstojných pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením*, který by měl pomoci až **1 500 osobám s postižením získat relevantní schopnosti pro uplatnění na pracovním trhu.**

V roce 2021 také pokračoval projekt v sektoru **udržitelné nakládání s přírodními zdroji** zaměřený na hospodaření s vodou v zemědělských činnostech. Jedná se o komplexní dotaci realizovanou Diakoníí ČCE ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou a českou firmou G-Servis, která zahrnuje jak technická řešení, tak osvětu a práci s komunitami.

Moldavsko

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 82,8 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 15

V roce 2021 byly v Moldavsku nově zahájeny dva projekty. Jedním z nich je projekt *Technologie pro budoucnost – telemedicina v moldavské domácí péči*, jenž má za cíl poskytnout sociální a zdravotní služby pomocí telekonzultací seniorům. Tyto aktivity byly v r. 2021 zejména využity v kontextu pandemie, v r. 2022 pak i ve vztahu k uprchlíkům. Druhou novinkou bylo zahájení přípravy pro podporu rozvoje systému sociální ochrany v moldavském autonomním regionu Gagauzie a jeho harmonizace s existujícím národním systémem. Projekt navazuje na předchozí intervence ČRA v oblasti podpory národního systému sociální ochrany.

V návaznosti na platný program dvoustranné rozvojové spolupráce se ČRA v Moldavsku v letech 2018-2023 zaměřuje na čtyři sektory. Důležitým sektorem je **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, kde se ZRS ČR orientuje především na čištění odpadních vod a sanaci ekologických zátěží. V roce 2021 byla instalována technologie pro hrubé předčištění hlavní čerpací stanice odpadních vod ve městě Hincesti, před dokončením je výstavba čistírny odpadních vod v Briceni.

V sektoru **inkluzivní sociální rozvoj** jsou podporovány projekty přispívající ke zvýšení a zkvalitnění sociální ochrany ohrožených skupin obyvatel. V roce 2021 se ZRS vedle výše uvedených telekomunikačních služeb soustředila na rozvoj a udržitelnost center domácí péče a na dokončení projektu na podporu dětí s poruchami autistického spektra a jinými vzácnými onemocněními. V rámci tohoto projektu se v roce 2021 podařilo vypracovat a schválit **Národní plán pro vzácná genetická onemocnění.**

Projekty v dalším ze sektorů **řádné (demokratické) správě** věcí veřejných cílily především na institucionální posílení, zlepšení služeb a podporu odpovědného, inkluzivního a participativního rozhodování na všech úrovních. V roce 2021 se i přes velká zpoždění podařilo dokončit **implementaci regionální strategie** s využitím GIS dat. Tato data umožňují efektivnější regionální rozvoj založený na aktuálních prostorových informacích.

Výsledek parlamentních voleb v polovině roku 2021 dal předpoklad pro završení dlouholetého projektu *Institucionální podpora v oblasti ekologického zemědělství v Moldavské republice* v sektoru **zemědělství a rozvoj venkova**, který se zaměřuje na posílení moldavského ekologického zemědělství v souladu s evropskými právními předpisy.

Zambie

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 28,3 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 6

V roce 2021 pokračovaly v Zambii aktivity v jediném prioritním sektoru **zemědělství a rozvoj venkova**. ČRA se zde dlouhodobě soustředí na komplexní pojetí rozvoje venkova, které staví na všech třech pilířích udržitelného rozvoje (ekonomickém, sociálním a

environmentálním). Projekty cílí na **posilování přístupu středních a malých farmářů na zemědělské trhy**, čímž zlepšují ekonomickou situaci jejich rodin a zároveň přispívají k dlouhodobému pozitivnímu dopadu v celém sektoru. V roce 2021 ČRA zahájila jeden nový projekt s názvem *Bioplynovou technologií k vyšší odolnosti komunit v Západní provincii Zambie*.

Geograficky se ČRA nejvíce soustřeďuje na Západní provincii, jednu z nejchudších provincií Zambie a zároveň oblast s největším počtem skotu. Na tuto oblast se v rámci integrovaného přístupu k zemědělství zaměřuje pokračující projekt *Integrated farming II*, který byl v r. 2021 dokončen. Další projekt, *Agribusiness for LIFE - Livelihoods, Innovation, Food & Empowerment*, je kromě Západní provincie realizován také v Centrální provincii. Tento projekt je **příkladem součinnosti neziskové organizace, univerzity a firmy**.

V Jižní provincii se ČRA v návaznosti na aktivity z předchozích let a v součinnosti s německou rozvojovou agenturou GIZ zaměřuje na **budování hodnotového řetězce** mléka v projektu s názvem *Silvopastorální systémy jako strategie trvale udržitelného zemědělství pro zvýšení životní úrovně drobných farmářů*.

Ukrajina

Čerpání v roce 2021 (včetně RO): 5,8 mil. Kč

Počet realizovaných projektů: 4

ČRA pokračovala závěrečným rokem v implementaci tříletého programu **Modernizace systému veřejného vzdělávání na Ukrajině II** (2019-2021). Program je zaměřen na sektor vzdělávání. Jeho cílem je **podpořit reformu vzdělávacího systému** a přiblížit ukrajinské vysoké školství evropským standardům. ČRA realizovala projekty ve všech třech pilířích, na kterých je daný projekt postaven.

V rámci **I. pilíře - technické asistence centrálním institucím s reformou vzdělávacího systému** - byla realizována třetí etapa dotačního projektu „*Rozvoje systému hodnocení kvality vzdělávání v ukrajinských regionech*“, jehož záměrem je budování kapacit Státní služby pro kvalitu vzdělávání Ukrajiny prostřednictvím sdílení dobré praxe a know-how České školní inspekce jako národní autority pro hodnocení a kontrolu kvality a efektivity vzdělávání v České republice. Ruku v ruce s tímto projektem je ČRA paralelně financován dar v podobě „*Zajištění informačního systému pro Státní službu pro kvalitu vzdělávání*“, který byl v roce 2020 naprogramován, ukrajinské straně předán a prošel testovacím provozem.

Nehledě na problémy spojené s pandemií COVID-19 byla završena spolupráce v rámci **II. pilíře - meziuniverzitní spolupráce** - mezi českými a ukrajinskými univerzitami, konkrétně se jednalo o projekty Masarykovy univerzity v Brně a České zemědělské univerzity v Praze. Záměrem prvního bylo přispět ke **zvýšení kvality přípravy budoucích učitelů** na vybraných ukrajinských univerzitách, druhý měl za cíl posílit kapacity managementu, mladých pedagogů, vědeckých pracovníků a magisterských studentů.

Prostřednictvím **III. pilíře**, který zahrnoval **materiální podporu ukrajinským vzdělávacím institucím**, ČRA stále ještě financuje *Rekonstrukci prostor pro speciální výslechovou místnost pro zvlášť zranitelné oběti* na Lvovské univerzitě Ministerstva vnitra, kde v druhé polovině roku došlo k zahájení realizace třetí a finální fáze projektu – tedy osazení nově zrekonstruovaných prostor moderním audiovizuálním vybavením.

2.1.2. Rozvojové aktivity ČRA dle tematického zaměření

V souladu se Strategií ZRS ČR 2018–2030 jsou bilaterální rozvojové aktivity zaměřeny na konkrétní tematické priority, které přispívají k naplňování příslušných cílů udržitelného rozvoje. Níže je podán přehled o sektorovém zaměření a náplni jednotlivých tematických priorit napříč prioritními zeměmi a nástroji spolupráce.

Mezi sektory můžeme nalézt zemědělství, energii, vodu, vzdělávání, zdraví a sektory státní správy či sociální infrastruktury. Některé projekty jdou napříč více sektory, a to především v případě Programu B2B (v r. 2021 podpořeno 20 projektů).

Co se týče konkrétního sektorového zaměření dvoustranné ZRS, nejvíce projektů bylo v rámci sektorů **zemědělství** (29 projektů, 104,5 mil. Kč), **vzdělávání** (13 projektů, 40,4 mil. Kč) a dále pak v sektoru **státní správa** (11 projektů). Po deseti projektech bylo realizováno v sektorech **voda a sanitační**, **zdravotnictví** a **sociální infrastruktura**. Finančně výrazný je zejména sektor voda a sanitační, kde bylo v roce 2021 čerpáno 96,6 mil. Kč.

Název sektoru	Počet projektů	Čerpání (Kč)
Zemědělství	29	104 571 255
Voda, sanitační, hygiena	10	96 604 157
Zdravotnictví	10	50 804 562
Sociální infrastruktura	10	41 572 711
Vzdělávání	14	40 432 014
Státní správa a občanská společnost	11	29 836 360
Komplexní odezva na COVID-19 (různé sektory; TEI Veřejné zdraví, Zaměstnávání mládeže, Zelený rozvoj)	10	62 215 212
Energetika	5	12 910 733
Rozvojově-ekonomické partnerství (B2B)	20	9 111 463
Multisektorové	1	8 000 000
Neaplikovatelné	32	23 737 896
CELKEM	152	479 796 364

2.1.3 Rozvojové aktivity ČRA podle nástrojů

Pro realizaci rozvojových projektů Česká rozvojová agentura využívá následující finanční nástroje: dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a vázané peněžní dary.

Název nástroje	Počet projektů	Čerpání (Kč)
Bilaterální dotace	33	145 485 877
Bilaterální veřejné zakázky	23	118 550 927
Rozpočtová opatření na MZV	11	70 215 212
Rozpočtová opatření do jiných kapitol státního rozpočtu	12	40 908 716
Trojstranné projekty	11	33 166 632
Vázané peněžní dary	3	19 170 882
Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti	18	17 109 885
Projekty delegované spolupráce	4	15 774 049
Program rozvojově-ekonomického partnerství (B2B)	20	11 987 925
Posilování kapacit implementačních partnerů ZRS	14	6 411 911
Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí	2	755 200
Vysílání expertů	1	259 148
CELKEM	152	479 796 364

Bilaterální projekty

Dvoustranné projekty směřují k naplnění cílů a výstupů jednotlivých tematických priorit bilaterálních programů rozvojové spolupráce s každou prioritní zemí ZRS. Tyto projekty ČRA realizuje třemi základními formami. Prvním z nich jsou **bilaterální dotace**, které ve finančním vyjádření zaujmají 30,3 % všech projektů realizovaných ČRA. Jedná se o poskytování účelových neinvestičních dotací nestátním neziskovým organizacím a dalším oprávněným subjektům v souladu s ustanoveními § 14 a násl. zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. ČRA v rámci dotační výzvy specifikuje žádoucí parametry projektu (zejména geografické a tematické zaměření, očekávané cíle a výstupy včetně případných indikátorů, finanční rámec včetně alokace na jednotlivé roky realizace, požadavky

na koordinaci a integraci s jinými donory a aktivitami), dále nastavuje kritéria hodnocení projektových záměrů a podmínky pro kontrolu použití dotace při implementaci projektů.

Druhým nástrojem jsou **veřejné zakázky**, k nimž ČRA coby veřejný zadavatel přistupuje s péčí řádného hospodáře a při výběrových řízeních zohledňuje průsečík přidané hodnoty, kvality jednotlivých nabídek a nejnižší nabídkové ceny. Veřejnými zakázkami jsou realizovány služby, dodávky, nebo stavební práce vedoucí k naplnění projektových výstupů a cílů. V roce 2021 bylo vyhlášeno celkem 15 zadávacích řízení, z toho 11 pro realizaci bilaterálních projektů ZRS v Bosně a Hercegovině, Etiopii, Gruzii, Kambodži, Moldavsku a na Ukrajině. Úspěšně ukončeno bylo 13 zadávacích řízení v celkové hodnotě přes 37 mil. Kč.

Třetím nástrojem jsou **rozpočtová opatření**, skrze něž ČRA propojuje české státní instituce s relevantní expertízou (např. problematika hydrogeologického mapování, lesnictví nebo zavádění Eurokódů) s institucemi veřejné správy v prioritních zemích.

Finanční alokace na dvoustranné projekty pro rok 2021 činila dle usnesení vlády 345,3 mil. Kč. Skutečné čerpání s využitím nároků z nespotřebovaných výdajů bylo ve výši více než **479 mil. Kč** na celkem **152 projektů**.

Tuzemské projekty

Projekty realizované přímo v ČR se zaměřují zejména na **globální rozvojové vzdělávání a osvětu** o ZRS ČR. Podporují také **posilování kapacit a partnerství implementačních partnerů** (neziskových organizací, platforem a českých krajů a obcí). V roce 2021 byly tuzemské projekty realizovány v rámci dvou dotačních titulů: Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti, Posilování kapacit platforem nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci (včetně posilování kapacit a partnerství NNO) v celkovém počtu **34 podpořených projektů**. Tento počet zahrnuje nově zahájené i pokračující projekty.

Na tuzemské projekty bylo původně alokováno 14,5 mil. Kč, a to 1,5 mil. Kč na program Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS, 5 mil. Kč na program Posilování kapacit platforem nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci (včetně posilování kapacit a partnerství NNO), 8 mil. Kč na program Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti. Skutečné čerpání na tuzemské projekty bylo ve výši 24,3 mil. Kč s využitím nespotřebovaných nároků z předešlých let.

Trojstranné projekty

Trojstranné dotace poskytované ČRA podporují realizaci projektů s jiným hlavním donorem, zejména Evropskou komisí. Podmínkou dotační podpory je vždy prokazatelný partnerský vztah žadatele se zahraničním subjektem a spolufinancování projektu z jiného zdroje minimálně ve výši 50 % celkových nákladů projektu. **Trojstranné projekty umožňují českým realizátorům získat cenné zkušenosti při práci na společných aktivitách se zahraničními partnery a zároveň pracovat s mnohem vyššími prostředky.**

Finanční alokace na Trojstranné projekty pro rok 2020 činila dle usnesení vlády 35 mil. Kč. Podpořeno bylo **11 projektů** s dotacemi ve výši **33,16 mil. Kč**.

Program B2B

Primárním cílem Programu B2B je **rozvoj podnikatelského sektoru v rozvojových zemích**. Program B2B si klade za cíl zapojení českého podnikatelského sektoru do naplňování cílů zahraniční rozvojové spolupráce ČR, podporu soukromého sektoru v rozvojových zemích a zároveň dosahování Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) s pomocí nových finančních nástrojů. Jedná se především o **vytváření nových pracovních míst, zapojení místních producentů** do hodnotových řetězců, nebo **přenos nových technologií a environmentálně udržitelných přístupů** k výrobě. Program je komplementární k ostatním aktivitám ZRS ČR a zahraniční

politiky ČR. Program je také komplementární k programu Záruka RZS, který společně spravují MZV a Národní rozvojová banka.

Program B2B se dělí na dvě hlavní kategorie: přípravu a realizaci. Ve fázi **přípravy** lze použít finanční podporu z prostředků ZRS ČR pro vypracování Studie proveditelnosti či Podnikatelského plánu, přičemž tato podpora je ve výši maximálně 50 % prokázaných nákladů. Maximální částka dotace na jednu Studii proveditelnosti či Podnikatelský plán je 0,5 mil. Kč. Dotace je poskytována na jeden kalendářní rok.

Finanční podpora pro fázi **realizace** je poskytována za podmínek, že projekt má prokazatelný inovativní charakter a významný rozvojový dopad a zároveň se nekvalifikuje pro komerční či jinou podporu mimo ZRS ČR (zásada dodatečnosti). Finanční podpora z prostředků ZRS ČR se poskytuje na jeden až dva roky, ve výši maximálně 40 % prokázaných nákladů v prvním roce realizace a maximálně 30 % prokázaných nákladů v druhém roce realizace, přičemž tato podpora nesmí v jednom kalendářním roce přesáhnout částku 2 mil. Kč.

Program se realizuje ve formě dotace v režimu de minimis. Alokace programu B2B v roce 2021 činila 33 mil. Kč, čerpání však bylo negativně ovlivněno pokračující pandemií. V rámci dvou dotačních výzev bylo schváleno celkem **25 žádostí** zaměřených na **24 zemí v regionech západního Balkánu, východní Evropy, Blízkého východu** (včetně zvláštních výzev pro Irák a Sýrii), **Asie a Afriky v celkové výši 14,7 mil. Kč.**

Vázané peněžní dary

ČRA v roce 2021 z pověření MZV realizovala tři vázané peněžní dary v odezvě na pandemii COVID-19. Konkrétně se jednalo o dva dary do Gruzie: *Posílení kapacit nemocnice v Batumi* ve výši 4,96 mil. Kč a *Dodávka zdravotnického vybavení pro nemocnici v Rukhi* ve výši 4,92 mil. Kč. Dále byl poskytnut dar do Zambie na *Modernizaci vybavení jednotky intenzivní péče pro univerzitní nemocnici v Lusace* ve výši 9,28 mil. Kč.

Vysílání expertů

Program byl v r. 2020 předán do gesce MZV (v rámci UNDP Istanbul). V r. 2021 tak byl dokončen poslední projekt v gesci ČRA. Projekt *Mongolské lesnictví ve vývoji: pokročilá odbornost v lesním plánování a hospodaření* byl zakončen poté, kdy se podařilo realizovat z důvodu pandemie odloženou expertní cestu do země s finanční účastí 259 148 Kč.

Delegovaná spolupráce

Česká rozvojová agentura má v současné době akreditaci pro 8 z 9 pilířů delegované spolupráce, na jejímž základě může s dalšími donory implementovat projekty podpořené ze strany Evropské unie. Projekty mohou být implementovány ve všech prioritních zemích i v celé škále sektorů, v nichž ČRA působí, od zdravotnictví a sociální infrastruktury přes podporu veřejné správy a občanské společnosti až po zemědělství a ochranu životního prostředí. Jedná se o projev důvěry v český systém zahraniční rozvojové spolupráce a jeho účelnost. Tyto prostředky jsou poměrně významné – jedná se o sumy, které mohou zásadním způsobem zvýšit finanční alokaci na rozvojovou spolupráci a tím i její dopady.

Akreditaci Evropské komise předcházela velmi náročný a hluboký audit, ve kterém bylo prověřováno například účetnictví, systém vnitřních kontrol, opatření v boji proti korupci, řízení rizik atd. Tato akreditace jednoznačně zvyšuje prestiž ČRA a je rovněž vnímána ostatními donory jako nesporná známka kvality

ČRA je aktivním členem platformy Practitioners' Network, která umožňuje výměnu zkušeností s tímto druhem spolupráce, zprostředkovává navázání dalších kontaktů, nabízí posilování partnerství a poskytuje nové rozvojové příležitosti.

V rámci delegované spolupráce ČRA v roce 2021 pokračovala v **implementaci dvou projektů** s finanční podporou ze strany EU, a to v Moldavsku a v Bosně a Hercegovině.

Implementace projektu v **Moldavsku** s názvem *EU Support to Confidence Building Measures* začala v roce 2019. Mezi jeho hlavní cíle patří vybudování centra služeb domácí péče, zvýšení kapacit zdravotního a sociálního personálu v dané oblasti a navržení zákona v oblasti domácí péče. Cílem projektu v **Bosně a Hercegovině** „*EU Support to agriculture competitiveness and rural development in Bosnia a Herzegovina*“ je vytvořit celostátní vinařský zákon a jemu odpovídající dílčí vinařskou legislativu na úrovni entit, zlepšit informační systémy v zemědělství včetně registru půdy LPIS a zavést kvalitní zemědělské poradenství. Tento projekt byl v roce 2021 rozšířen o rychlou pomoc s názvem „*EU Support to COVID-19 Recovery and Resilience of Agriculture and Rural Development in Bosnia and Herzegovina (EU4AGRI-Recovery)*“, která cílila na farmáře znevýhodněné pandemií.

V prosinci 2021 podepsala v **Gruzii** Delegace EU, ČRA a FAO projekt, jehož cílem je posílit ochranu spotřebitelů a bezpečnost potravin, a to skrze zajištění kontroly kvality, nastavením efektivních kontrolních systémů a dohledem nad **harmonizací evropské legislativy** v této oblasti. Projekt přispěje k zajištění zlepšených exportních příležitostí do zemí EU i mimo ně v rámci DCFTA (Deep and Comprehensive Free Trade Agreement). Projekt navazuje na úspěšnou spolupráci v rámci projektu „*Zavedení systému národní fytosanitární kontroly v Gruzii*“ a projekt v rámci programu vysílání expertů s názvem „*Posilování kapacit Úřadu pro potraviny Ministerstva ochrany životního prostředí a zemědělství Gruzie při zavádění systému managementu jakosti*.“

V **Gruzii** došlo na podzim roku 2021 k podepsání také dalšího projektu ve spolupráci s Delegací EU a s francouzskou agenturou Expertise France. Implementace nového projektu „*Strengthening Social Protection in Georgia*“ byla zahájena ihned po podpisu smlouvy. Celý projekt bude realizován po dobu 24 měsíců. Hlavním cílem je **minimalizace sociálního dopadu pandemie** na obyvatelstvo prostřednictvím navýšení kapacit příslušných aktérů, zodpovědných za řešení sociálních otázek a poskytování služeb. Výstupem projektu je usnadnění přístupu nejchudších ohrožených obyvatel k sociálním dávkám a službám.

2.2 Rozvojové a humanitární aktivity v gesci MZV

V souladu s UV 618/2020 byly v roce 2021 v gesci MZV realizovány malé lokální projekty, dotační projekty na podporu veřejných vysokých škol v rozvojových zemích, projekty transformační spolupráce a humanitární pomoci, projekty v součinnosti s mezinárodními organizacemi a peněžní dary Afghánistánu v návaznosti na usnesení vlády č. 833/2021. Zčásti pokračovala též realizace projektů v reakci na pandemii COVID-19 v návaznosti na dvě usnesení vlády z předchozího roku (UV 407/2020 a 531/2020), s využitím prostředků v rámci Plánu ZRS i asistenčních programů pro Afriku, Irák a Sýrii.

MZV dále realizovalo vyhodnocení (evaluace) programů a projektů ZRS ČR. Vlivem pandemie byly omezeny tradiční projekty transformační ekonomické a finanční spolupráce (Ministerstvo financí), program Aid for Trade (Ministerstvo průmyslu a obchodu) a program bezpečnostní rozvojové spolupráce (Ministerstvo vnitra). Ve spolupráci MZV a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pokračoval program vládních stipendií pro studenty z rozvojových zemí doplněný o zajištění zdravotních služeb (Ministerstvo zdravotnictví). Podrobný přehled jednotlivých projektů ZRS, TRANS a HP v gesci MZV a jiných resortů realizovaných v návaznosti na výše uvedená usnesení vlády je zahrnut v příloze č. 3.

2.2.1 Malé lokální projekty

Malé lokální projekty (dále jen „MLP“) jsou nástrojem dvoustranné rozvojové spolupráce ČR v gesci MZV ČR. Cílem MLP je podpořit **rozvojové aktivity menšího rozsahu lokálních subjektů** daných zemí. Aktivitami menšího rozsahu se rozumí např. dodávky vybavení či materiálu nebo technologie (i českého původu), školení, podpora rozvojových aktivit místních institucí a organizací, spoluúčast na dílčí části většího, např. mezinárodního projektu. MLP jsou prováděny místními realizátory přímo v rozvojové zemi ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR.

Na základě UV 618/2020 bylo na MLP pro rok 2021 alokováno 30 mil. Kč. I za pokračujících omezení v důsledku pandemie se podařilo realizovat celkem **61 MLP v 50 zemích** světa v celkové výši **28,9 mil. Kč**, z toho 27,5 mil. Kč z prostředků v rámci Plánu ZRS a 1,43 mil. Kč z prostředků na obnovu Sýrie (viz kap. 2.3.3).

Z geografického hlediska bylo nejvíce projektů realizováno **v regionech Asie a Oceánie** (celkem 18 projektů ve 12 zemích v celkové hodnotě **6,7 mil. Kč**) a **v subsaharské Africe** (celkem 16 projektů ve 12 zemích v celkové hodnotě **6,8 mil. Kč**). Následovaly země **Blízkého východu a severní Afriky** (celkem 11 projektů v 6 zemích v hodnotě **5,3 mil. Kč**) a **region východní Evropy** (celkem 9 projektů v 5 zemích v celkové hodnotě **3,5 mil. Kč**). Nejméně projektů proběhlo v regionu **západního Balkánu** (celkem 7 projektů ve 4 zemích v celkové hodnotě **2,9 mil. Kč**) a **střední a jižní Ameriky** (4 projekty ve 4 zemích v hodnotě **1,7 mil. Kč**).

V rámci plnění Cílů udržitelného rozvoje byly projekty obsahově zaměřeny v souladu s prioritami ZRS ČR zejména na zajištění **kvalitního vzdělávání (SDG 4)**, zlepšení **zdravotní péče (SDG 3)**, dále na přístup k **pitné vodě a sanitaci (SDG 6)** a na podporu **důstojné práce a ekonomického růstu (SDG 8)**.

2.2.2 Programy v součinnosti s resorty (MF, MPO, MŠMT, MZ, MV)

V Plánu ZRS je část prostředků vyčleněna na programy, které využívají specifické resortní expertízy. Geografické i obsahové priority jsou předem dojednány s MZV a aktivity jsou identifikovány v součinnosti se ZÚ ČR v cílových zemích, aby byla zachována celková koherence ZRS ČR i návaznost na rozvojové potřeby partnerských zemí. Prostředky jsou převáděny příslušným resortům vnějšími rozpočtovými opatřeními z rozpočtu MZV – ukazatele zahraniční rozvojová spolupráce. V roce 2021 bylo na tuto spolupráci vyčleněno celkem 28 mil. Kč; ze strany MZV bylo na příslušné resorty vnějším rozpočtovým opatřením převedeno **19,1 mil. Kč**; čerpáno bylo celkem **17,3 mil. Kč**³. Přehled čerpání je uveden v příloze č. 1 a výčet realizovaných aktivit v příloze č. 3.

Transformační finanční a ekonomická spolupráce (*gesce MF ČR*)

Vzhledem k situaci způsobené pandemií byly nadále aktivity programu omezeny. MF proto nevyžádalo rozpočtové opatření na 3 mil. Kč alokované v rámci Plánu ZRS. Celkem proběhly **tři aktivity** s náklady v souhrnné výši **143 284 Kč**, které byly hrazeny z nevyčerpané alokace z roku 2020. Šlo o on-line prezentaci pro MF Moldavska a o studijní návštěvy delegací z Ukrajiny a Uzbekistánu.

Aid for Trade (*gesce MPO ČR*)

Součástí ZRS ČR je program Aid for Trade, který je primárně zaměřen na **podporu rozvoje obchodu** v partnerských státech, jejich efektivnějšího zapojení do mezinárodní obchodní výměny, posílení hospodářského rozvoje, malých a středních podniků,

³ V této částce jsou zčásti zahrnuty též nároky z nespotřebovaných výdajů z předchozích let.

podnikatelského prostředí, pomoc státní administrativě při vytváření obchodních politik a strategií, odstraňování administrativních bariér, přijímání potřebné legislativy atd. Projekty jsou přednostně směřovány do šesti prioritních zemí s možnostmi návaznosti s dalšími projekty ZRS, otevřeny jsou však i dalším rozvojovým zemím dle klasifikace OECD/DAC, kde to politický a hospodářský kontext umožňuje.

Na projekty Aid for Trade bylo v roce 2021 vyčleněno 7 mil. Kč. Celkem bylo v roce 2021 realizováno **16 projektů** (7 prodloužených z roku 2020 a 9 projektů nových). Z toho bylo dokončeno 7 projektů, 7 bylo prodlouženo do roku 2022 a projekty v Etiopii a Myanmaru byly vzhledem k vývoji bezpečnostní situace zrušeny. V roce 2021 bylo celkem čerpáno **5,7 mil. Kč**, nedočerpané prostředky byly převedeny do rozpočtu pro rok 2022.

Podpořenými oblastmi byly **rozvoj malých a středních podniků** a start-up, **oživení „brownfieldů“** a businessu, **rozvoj dopravní infrastruktury**, sektor zpracování odpadu, voda a sanitace, využívání moderních technologií automatizované komunikace, e-commerce atd.

Program bezpečnostní rozvojové spolupráce (*gesce MV ČR*)

Na rok 2021 bylo na Program bezpečnostní rozvojové spolupráce (dále „Program BRS“) alokováno 8 mil. Kč. Pro realizaci Programu BRS v roce 2021 byla využita rovněž úspora z roku 2020 ve výši 5 mil. Kč. Realizováno bylo celkem **16 projektů ve výši 7,3 mil. Kč**.

V rámci těchto projektů proběhlo **14 expertních cest** českých odborníků do partnerských zemí, **7 studijních pobytů** zahraničních zástupců v České republice a **3 materiální dary**. Jeden studijní pobyt albánských policejních příslušníků v ČR byl z důvodů překážek způsobených pandemií COVID-19 modifikován a jeho realizace byla prodloužena do roku 2022. Partnerskými, resp. cílovými zeměmi byly **Albánie** (3 projekty), **Arménie** (1 projekt), **Bosna a Hercegovina** (4 projekty), **Gruzie** (1 projekt), **Severní Makedonie** (1 projekt) a **Ukrajina** (6 projektů). Nad rámec schválených projektů proběhla v roce 2021 také jedna iniciační cesta realizátora z řad Policie ČR a zástupce MZV do Bosny a Hercegoviny v oblasti boje proti kybernetické kriminalitě (v hodnotě 92 699 Kč).

Realizátory projektů byly útvary Policie ČR (Ředitelství pro podporu výkonu služby Policejního prezidia ČR, Ředitelství služby dopravní policie PP ČR, Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR, Úřad vnitřní kontroly PP ČR, Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy), Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, Generální inspekce bezpečnostních sborů a nezisková organizace Team4Ukraine.

Témata, kterým se jednotlivé projekty věnovaly, byla následující: **zvyšování kvalifikace** policistů potápěčů-pyrotechniků, pátrání po nevybuchlé munici a její zneškodňování, provádění výslechů zvláště zranitelných obětí (zejm. dětí), **rozvoj metodiky vzdělávání** kriminální policie, bezpečnost a plynulost silničního provozu, posilování kapacit pohraniční policie v boji proti nelegální migraci, **rozvoj odborných profesních kompetencí a dovedností** policejních složek, zkvalitnění projektového řízení pro čerpání finančních prostředků, koncept „Bezpečné město“ a preventivní programy pro zvýšení bezpečnosti ve městech, boj s kybernetickou kriminalitou a **zajištění kybernetické bezpečnosti**, zkvalitňování systému podávání stížností občanů u policie prevence korupce a provádění zkoušek spolehlivosti u příslušníků bezpečnostních sborů či požární ochrana a ochrana obyvatel.

Ostatní projekty Programu BRS, jejichž realizace byla v roce 2021 plánována, nebyly uskutečněny zejména z důvodů překážek způsobených pokračující pandemií COVID-19. Realizaci projektů znemožnila nejenom platná hygienická opatření a cestovatelské restriktce, ale rovněž omezené kapacity některých českých realizátorů projektů i partnerských

zahraničních složek, jež kvůli pandemické situaci plnily primárně jiné úkoly. Dva projekty byly z těchto důvodů zcela zrušeny. Do roku 2022 bylo přesunuto celkem 17 projektů (z nichž 3 byly částečně realizovány) v hodnotě 3 429 841 Kč. Finanční prostředky na realizaci přesunutých projektů spolu s uspořádanými prostředky (cca 1,4 mil. Kč) byly převedeny v rámci nároků na nespotebované výdaje a budou využity na Program bezpečnostní rozvojové spolupráce v roce 2022.

V červenci 2021 došlo k předání daru v podobě nejmodernějšího hasičského vozu české výroby Civilní ochraně Palestinské autonomie, který byl poskytnut Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru. Na poskytnutí daru byla vynaložena částka ve výši 8 mil. Kč, která byla alokována Ministerstvem zahraničních věcí Ministerstvu vnitra v roce 2020.

Projekt kybernetické bezpečnosti (gesce MSp ČR)

V roce 2021 byl pilotně v Gruzii realizován program expertní podpory v oblasti kybernetické bezpečnosti v součinnosti s Ministerstvem spravedlnosti. Náklady spojené s realizací tohoto projektu činily 114 113,40 Kč a byly uhrazeny formou vnějšího rozpočtového opatření z MZV, z položky na spolupráci s dalšími resorty.

Spolupráce s MŠMT

Globální rozvojové vzdělávání

V r. 2021 byla obnovena alokace **4 mil. Kč** na aktivity v oblasti globálního rozvojového vzdělávání (GRV) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto prostředky byly využity na ad hoc **program Spolu po covidu**, vytvořený pro střední odborné školy se zaměřením na **adaptaci žáků** po návratu z on-line výuky formou pobytových aktivit spojených s aktivitami GRV pro žáky i učitele, s využitím realizátorů a programů zapojených do příslušného dotačního programu v gesci ČRA.

V nefinanční rovině pokračovala spolupráce MZV s MŠMT ve vztahu k naplňování Strategie globálního rozvojového vzdělávání a osvěty o globálních souvislostech 2018 – 2030 a k evropské síti pro globální vzdělávání GENE. V jejím rámci byl v červnu 2021 zahájen proces vyjednávání nové evropské deklarace (Maastricht 2050), který vyvrcholí na podzim 2022, během předsednictví ČR v Radě EU.

Program vládních rozvojových stipendií

Program vládních rozvojových stipendií, který je ve společné gesci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, která při jeho naplňování úzce spolupracují s Ministerstvem zdravotnictví ČR, byl v roce 2021 realizován podle nové **Strategie programu poskytování rozvojových stipendií na období 2019 – 2024** (schválena 28. ledna 2019 usnesením vlády č. 77), v níž došlo k teritoriální i tematické koncentraci nabídky stipendií a k posílení úlohy českých veřejných vysokých škol.

V roce 2021 bylo na studium a stipendia pro studenty z rozvojových zemí **alokováno 112 mil. Kč**; na související **zdravotní služby** pro tyto studenty v gesci **Ministerstva zdravotnictví ČR** pak 3 mil. Kč.

V průběhu roku 2021 studovalo na veřejných vysokých školách ČR **431 vládních stipendistů ze 40 zemí**. Studium v daném roce ukončilo celkem 139 stipendistů (72 absolvovali, 30 ukončilo studium jiným způsobem, 37 studentům byla v návaznosti na překročení doby studia ukončena výplata stipendia – většina z nich však pokračuje ve studiu na vlastní náklady).

Pro **akademický rok 2021/2022** nabídla ČR **130 nových stipendijních míst**, z toho 44 bylo určeno pro studium navazujících magisterských studijních programů v českém jazyce a 86 míst pro studium navazujících magisterských či doktorských studijních programů

v anglickém jazyce. Na základě **149 nominací** zaslaných od ZÚ ČR v 7 cílových zemích bylo stipendium přiznáno 130 uchazečům (34 ke studiu v českém jazyce a 96 ke studiu v anglickém jazyce). Ke studiu nakonec **nastoupilo 109 stipendistů**, z toho 30 ke studiu v českém jazyce a 79 v anglickém jazyce.

Na studium a stipendia pro studenty z rozvojových zemí, včetně provozu on-line registru, byly v gesci MŠMT v roce 2021 **čerpaný prostředky ve výši 79,5 mil. Kč**. MZ poskytlo na **úhradu zdravotních služeb vládním stipendistům** v roce 2021 částku ve výši **1,2 mil. Kč**.

2.2.3 Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích

V roce 2021 druhým rokem pokračovala realizace dotačního programu Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích. Cílem tohoto programu je podpořit **kapacity veřejných VŠ** zejména v prioritních zemích dvoustranné ZRS **v oblasti výuky, výzkumu i managementu**, včetně podpory jejich **zapojení do mezinárodní spolupráce**. Program podporuje rovněž **synergie s programem vládních rozvojových stipendií**, a to podporou krátkodobé vzájemné mobility učitelů i studentů a vytvářením příležitostí pro vytipování vhodných kandidátů pro dlouhodobá rozvojová stipendia zejména na vyšších stupních studia.

V roce 2021 se do tohoto programu zapojilo pět českých veřejných VŠ (ČVUT, ČZÚ, MENDELU, UPOL a ZČU). Celkem bylo podpořeno **devět projektů**, a to po dvou v Bosně a Hercegovině a na Ukrajině, po jednom v Etiopii, Gruzii, Kambodži, Moldavsku a Zambii. Celkové čerpání dosáhlo částky **8,9 mil. Kč**.

2.2.4 Záruka ZRS ČR

Na program Záruka ZRS ČR ve společné gesci MZV a Národní rozvojové banky (NRB) bylo v roce 2021 **alokováno 50 mil. Kč** ve formě účelové dotace. Od vzniku programu v roce 2019 realizovala NRB (dříve ČMZRB) bilaterální konzultace i prezentace tohoto nového a v ZRS ČR vůbec prvního finančního nástroje na seminářích pro české i mezinárodní zájemce. Prozatím žádný z konzultovaných záměrů nedospěl do fáze realizace. V roce 2021 proto došlo k úpravě podmínek programu Záruka ZRS ČR, které byly schváleny UV 535/2021 k Plánu ZRS na rok 2022.

NRB zároveň v roce 2021 pokračovala v procesu tzv. pilířového vyhodnocování s cílem získání autorizace pro delegovanou spolupráci s Evropskou komisí.

2.2.5 Peněžní dar Afghánistánu (UV 833/2021)

V Plánu ZRS na rok 2021 bylo na podporu rozvojových a stabilizačních programů zejména v Afghánistánu **alokováno 40 mil. Kč**. Usnesením vlády č. 662/2021 bylo schváleno jejich využití na podporu afghánských bezpečnostních sil i na vybrané rozvojové programy. Po převzetí moci v Afghánistánu ze strany Talibanu a s tím souvisejícím zastavením mezinárodní bezpečnostní i rozvojové spolupráce vláda přijala nové usnesení č. 833/2021, kterým předchozí usnesení změnila a uvedené prostředky, spolu s dalšími 35 mil. Kč z humanitárního rozpočtu MZV a z programů v gesci MV, **přesunula na podporu vybraných humanitárních programů**.

Částkou 20 mil. Kč, původně určenou na rozvojové programy, byla podpořena pomoc vnitřně vysídleným v Afghánistánu i afghánským uprchlíkům v sousedních zemích v součinnosti s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Z prostředků původně určených na podporu afghánských bezpečnostních sil byl podpořen program urgentní zdravotní péče Dětského fondu OSN (UNICEF, 10 mil. Kč) a nový program podpory místních zdrojů obživy a odolnosti Rozvojového programu OSN (UNDP, 10 mil. Kč).

Dodatečnými prostředky v gesci MZV a MV byly podpořeny další humanitární programy Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC), Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a stabilizační aktivity revidované Iniciativy Team Europe pro Afghánistán.

2.2.6 Vázané peněžní dary a peněžní dary z prostředků ČRA

Na nové nástroje, vázané peněžní dary a spolupráci s donory, **s důrazem na odezvu na pandemii COVID-19**, bylo v roce 2021 alokováno 14,5 mil. Kč. Tyto prostředky byly spolu s nečerpanými prostředky z jiných částí Plánu ZRS a s nároky z nespotřebovaných výdajů z předchozích let vynaloženy na realizaci vázaných peněžních darů v odezvě na pandemii COVID-19. Celkem tak bylo v r. 2021 realizováno pět vázaných peněžních darů zaměřených na dodávky zdravotnického vybavení okamžitě využitelného při práci s pacienty pro Libanon, Nigérii a Ukrajinu (3x), v souhrnné hodnotě **26,4 mil. Kč**.

MZV v roce 2021 realizovalo též peněžní dary z prostředků, které vinou pandemie a bezpečnostního vývoje v některých prioritních zemích nemohla vynaložit ČRA. Šlo celkem o 73 mil. Kč. V jednom případě šlo o finální úhradu ZRS realizované v letech 2018-2021 na Palestinských autonomních územích (PAÚ) – Palestinskému energetickému úřadu (PENRA) byla refundována částka 130.487,26 USD, odpovídající **2,9 mil. Kč**. V ostatních případech byly realizovány peněžní dary v souhrnné výši **70 mil. Kč** mezinárodním nebo místním partnerům, se kterými bude probíhat **dlouhodobější spolupráce** na realizaci humanitárně-rozvojových a ekonomických aktivit v sektorech zdraví, sociální péče a infrastruktury, vzdělávání a vody a sanitace v BaH, Gruzii, Kambodži a Moldavsku. Přehled jednotlivých projektů je uveden v části 2.

2.2.7 Evaluace

Evaluace projektů a programů zahraniční rozvojové spolupráce realizuje MZV ČR s cílem získat systematické, odborné a objektivní vyhodnocení výsledků a dopadů rozvojových aktivit v partnerských zemích i v ČR a zajistit tak zpětnou vazbu pro další realizaci ZRS ČR. Výstupy z evaluací přispívají ke **zvyšování kvality ZRS, její dlouhodobé účelnosti a udržitelnosti**; zároveň jsou zdrojem informací pro vykazování rozvojového úsilí ČR vůči české veřejnosti, partnerským zemím i mezinárodnímu společenství.

V roce 2021 bylo naplánováno **celkem šest evaluací**⁴, z toho pět externích a jedna interní; čtyři evaluace byly zaměřeny na program (vyhodnocení dotačního programu na podporu kapacit a partnerství, humanitárního dotačního programu DRR a odolnost, sociálního sektoru v Etiopii a celkové odezvy na pandemii COVID-19 v rámci HP a ZRS ČR) a dvě projektové (využití biomasy v BaH a podpora organického zemědělství v Moldavsku). Zároveň pokračovala také jedna evaluace započatá v r. 2020 (zemědělství v Zambii).

Vzhledem k pokračující pandemii byly mise do několika zemí (Kambodža, Zambie) nahrazeny dálkovým průzkumem v kombinaci s úzkou součinností s lokálními experty. Evaluace v Etiopii byla vzhledem ke covidové i bezpečnostní situaci odložena na rok 2022.

Ze všech realizovaných evaluací vzešla **přínosná doporučení**, která v případě obou dotačních programů **vedla k okamžitému promítnutí do příslušných dotačních výzev** vyhlašovaných na podzim 2021. V obou případech šlo zejména o opatření na posílení návaznosti s dalšími programy. Také poznatky z interního vyhodnocení prvního roku odezvy na pandemii v rozvojové a humanitární oblasti byly promítnuty do pokračující odezvy a rovněž poskytnuty do mezinárodního vyhodnocení v rámci Globální koalice při OECD/DAC.

⁴ Plán evaluací na rok 2021 i závěrečné zprávy z nezávislých evaluací realizovaných v roce 2021 jsou v českém jazyce publikovány na webu MZV <http://www.mzv.cz/rozvoj>; shrnutí zpráv v anglickém jazyce pak na <http://www.mzv.cz/aid>.

Na všech evaluačních zakázkách se vedle vysoutěženého nezávislého evaluačního týmu v zájmu zajištění kvality i transparentnosti podílela vždy též **referenční skupina, včetně stálého zástupce České evaluační společnosti (ČES)**. Vzhledem k restrikcím v důsledku pandemie COVID-19 se většina setkání referenčních skupin s evaluátory i závěrečných prezentací konala s využitím dálkového přístupu.

Výdaje, spojené s jednotlivými evaluačními zakázkami a s dalšími kontrolními a konzultačními činnostmi, hrazené z prostředků vyčleněných v Plánu ZRS na externí evaluace a kontrolu, činily v roce 2021 **celkem 2,2 mil. Kč**.

2.2.8 Komunikace a osvěta

V oblasti komunikace a osvěty MZV v průběhu roku 2021 poskytlo prostředky na osvětové a prezentační aktivity ZÚ ČR v cílových zemích ZRS a HP, jakož i na vlastní aktivity v celkové výši **232 667 Kč**. Nejvýznamější z těchto aktivit bylo **vytvoření interaktivní mapy ZRS a HP ČR** ve všech prioritních zemích dvoustranné spolupráce, která byla následně pod profilem MZV poskytnuta i k širšímu využití. Z uvedených prostředků byla rovněž hrazena licence na databázi pro elektronickou správu dotací **Grantys (100 285 Kč)** a webhosting databáze pro statistické výkaznictví **ODAstat (9 278,28 Kč)**.

2.2.9 Humanitární pomoc

V rámci Plánu ZRS na rok 2021 bylo na humanitární pomoc (HP) poskytovanou do zahraničí vyčleněno 220 mil. Kč. Při schvalování státního rozpočtu však došlo ke krácení tohoto rozpočtu o 100 mil. Kč (46 %) na **120 mil. Kč**. Vzhledem k množství a naléhavosti humanitární potřeb ve světě byl humanitární ukazatel rozpočtu MZV v průběhu roku 2021 po konzultaci MZV s MF navýšen s využitím neprofilujících nároků z nespotrebovaných výdajů MZV o 34 mil. Kč.

Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2021, v níž MZV shrnulo hlavní globální humanitární potřeby a možnosti využití humanitárního rozpočtu v reakci na ně, byla předložena Radě pro zahraniční rozvojovou spolupráci, stejně jako její střednědobé vyhodnocení z června 2021 (oba dokumenty jsou spolu s informacemi k jednotlivým HP aktivitám přístupné na www.mzv.cz/pomoc).

Celkem bylo v rámci humanitárního rozpočtu MZV na rok 2021 ministrem zahraničních věcí ČR schváleno **44 humanitárních aktivit ve 20 zemích v souhrnné hodnotě 152,6 mil. Kč**. Z toho 9 mil. Kč bylo vnějším rozpočtovým opatřením převedeno Ministerstvu vnitra – Generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru na realizaci vyslání záchranářů do Albánie a Řecka a materiální pomoci do Indie. Celkové čerpání v gesci MZV dosáhlo **144,2 mil. Kč**; s výjimkou části účelově vázaných prostředků pro MEDEVAC a vratky z dotačního projektu v závěru roku byl rozpočet na humanitární pomoc zcela vyčerpán.

Součástí HP ČR v roce 2021 byla **okamžitá pomoc při katastrofách** (požáry v Albánii a Řecku, sucho v Etiopii), při **konfliktech a nuceném vysídlení** (Afghánistán, Irák, Jemen, Jordánsko, Ukrajina), dále pomoc při **komplexních humanitárních krizích** způsobených kombinací chudoby, nestability a klimatických vlivů (Barma/Myanmar, Etiopie, Libanon, Sahel) a také úsilí o **snížování rizika katastrof** (DRR) a posilování odolnosti zranitelných zemí a regionů (Etiopie, Kambodža, Zambie).

Významná část humanitárního rozpočtu v roce 2021 byla opět věnována na **odezvu na pandemii COVID-19**, od materiálních dodávek přes dotační projekty zaměřené na širší sociálně-ekonomické dopady po peněžní dary na podporu vakcinace.

I vzhledem ke krácení probíhala po celý rok úzká koordinace s asistenčními programy pro Afriku, Irák a Sýrii i s humanitárně-migračními programy MEDEVAC a Pomoc na místě v gesci MV tak, aby u prioritních zemí, regionů a témat byly vždy mobilizovány dostatečné

zdroje. Zároveň bylo v této součinnosti během roku 2021 také **identifikováno zapojení do Iniciativ Team Europe**, z nichž některé (Afghánistán, Irák, Sahel) na bilaterální humanitární aktivity přímo navazují.

Na realizaci humanitární pomoci ČR v zahraničí se v roce 2021 podílely české i zahraniční nevládní organizace, české firmy – výrobci zdravotnických prostředků, mezinárodní humanitární organizace, místní úřady a také ZÚ ČR a Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru MV.

Přehled všech realizovaných humanitárních projektů je obsažen v příloze č. 3.

2.2.10 Program transformační spolupráce

Zásadní složkou ZRS ČR v sektoru řádné veřejné správy je Program transformační spolupráce, jehož cílem je přispívat k vytváření a **posilování demokratických institucí na ochranu lidských práv, k podpoře právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí**. V Plánu ZRS na rok 2021 na něj bylo vyčleněno celkem **70 mil. Kč**, včetně 10 mil. na obnovu a podporu demokratické transformace Ukrajiny. V průběhu roku byly po konzultaci s MF s využitím neprofilujících nároků z nespotřebovaných výdajů MZV o 6,2 mil. Kč navýšeny prostředky na projekty na podporu občanské společnosti a nezávislých novinářů v Bělorusku.

Program se i v roce 2021 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky ČR, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Arménie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko, Ukrajina a Vietnam).

Celkem bylo v roce 2021 v rámci Programu transformační spolupráce financováno **39 projektů** českých nevládních organizací a institucí, realizovaných ve spolupráci s jejich partnery v cílových zemích. Dále byly financovány samostatné aktivity MZV, uskutečněné převážně prostřednictvím ZÚ ČR v zahraničí. Kromě prioritních zemí se některé jednorázové aktivity týkaly i dalších zemí regionů Afriky, Asie a Blízkého východu či post-sovětského prostoru. Řada projektů, na kterých se podílely české subjekty, byly vícestranné či mezinárodní. Celkově bylo na projekty na podporu lidských práv a demokracie v roce 2021 vynaloženo přes **74 mil. Kč** (podrobněji viz příloha č. 3).

2.2.11 Mnohostranná rozvojová spolupráce (OSN, OECD, EU)

V Plánu ZRS na rok 2021 byly vyčleněny též prostředky na spolupráci s mezinárodními organizacemi v celkové výši **36,5 mil. Kč**, a to na projekty realizované ve spolupráci s Rozvojovým programem OSN (**UNDP – 17 mil. Kč**), na zapojování českých dobrovolníků do programů s Dobrovolníky OSN (**UNV – 10 mil. Kč**) a na projektovou spolupráci s **dalšími mezinárodními partnery (9,5 mil. Kč)**. Tyto prostředky byly navýšeny o 10 mil. Kč z účelově vázaných nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozího roku a o nevyužité prostředky z ostatních částí Plánu ZRS v souhrnné výši 8,5 mil. Kč. Skutečné souhrnné čerpání pak činilo **54,9 mil. Kč**.

Vedle peněžních darů však ČR v multilaterální oblasti spolupracovala s OSN, OECD a EU také v oblasti působení ve výkonných radách, podílu na schvalování významných strategických dokumentů a zapojování do vybraných projektů či politických iniciativ.

Organizace spojených národů (OSN)

V rozvojovém systému OSN zejména pokračovalo působení ČR ve **Výkonné radě UNDP/UNFPA/UNOPS** (od ledna 2020 do prosince 2022). Díky svému členství se ČR mohla mj. podílet na přípravě a schvalování Strategického plánu 2022-2025, který výrazně reflektuje globální potřeby stabilizace a obnovy po pandemii COVID-19. V rámci UNDP se

ČR rovněž aktivně zapojila do revize programů pro Afghánistán, včetně vytvoření nového místního programu stabilizace a odolnosti. S ohledem na členství ve Výkonné radě a v souladu s dlouhodobou Strategii ZRS ČR poskytla v roce 2021 částku 3,5 mil. Kč do hlavního rozpočtu UNDP.

V součinnosti s UNDP zároveň úspěšně pokračoval dlouhodobý projekt **Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a Rozvojovým programem OSN**, realizovaný ve spolupráci s regionální kanceláří UNDP v Istanbulu. V roce 2021 bylo naplňování cílů Partnerství podpořeno částkou 17 mil. Kč. Spolupráce s UNDP probíhala formou přenosu know-how českých expertů a firem podle potřeb partnerských rozvojových zemí. V r. 2021 také proběhlo nezávislé střednědobé vyhodnocení projektu (z něj vzešlá doporučení byla publikována v průběhu r. 2022).

V průběhu roku 2021 v rámci OSN nadále rezonovala **globální odezva na pandemii** a podpora rozvojových zemí při jejím řešení a při posilování odolnosti. Důraz byl zejména kladen na sdílení vakcín a na celkovou podporu budování veřejných zdravotnických systémů. Tuto prioritu ČR podpořila dalším peněžním darem MZV pro UNICEF (5 mil. Kč) a také darováním vakcín v gesci MZd v celkové výši 1 759 200 dávek v souhrnné hodnotě 151,4 mil. Kč.

S dopady pandemie souvisela také pokračující jednání o posílení připravenosti WHO na budoucí ohrožení globálního zdraví, včetně přípravy pandemické úmluvy, reformy mezinárodních zdravotnických předpisů a úpravy financování WHO a jejích programů.

V roce 2021 i přes pandemické restrikce úspěšně pokračoval program **vysílání mladých dobrovolníků OSN**. Podařilo se vyslat celkem **osm českých dobrovolníků** do čtyř různých programů OSN v osmi zemích. Příspěvek pro UNV činil 10 mil. Kč.

Pokračovala také spolupráce s MZe ve vztahu k **FAO**, kde byla vedle průběžné implementace dříve schváleného projektu technické spolupráce v oblasti boje proti nemocem hospodářských zvířat zahájena formulace navazujícího nového projektu.

ČR se zároveň aktivně zapojila do přípravy a realizace Summitu k udržitelným potravinovým systémům, který se uskutečnil v září 2021. MZV zajistilo zapojení ČR do **Koalice konflikt a hlad – trojitý nexus**, kterou iniciovalo Generální ředitelství EK pro humanitární pomoc (DG ECHO).

ČR rovněž pokračovala v podpoře implementace reformy rozvojového systému OSN, konkrétně nového systému rezidentních národních a regionálních koordinátorů. ČR na tento účel přispěla v r. 2021 celkem 16 mil. Kč.

Evropská unie

ČR se v roce 2021 zapojila do počáteční implementace nového nástroje pro vnější akce EU – **Nástroje pro sousedství, rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI-Global Europe)**. Celková koordinace nástroje byla na podzim 2021 svěřena do gesce MZV. V návaznosti na to byl **vytvořen systém vnitroresortní i meziresortní koordinace** pro jednotlivé komitologické výbory i pro průběžné projednávání agendy NDICI-Global Europe v rámci Rady EU.

Pokračovalo rovněž zapojení ČR do příprav společných **Iniciativ Team Europe**, v jejichž rámci instituce EU a členské státy EU hodlají spolupracovat na komplexní podpoře rozvojových zemí při obnově po pandemii i řešení dalších problémů jako jsou klimatické změny, nucené vysídlení a migrace nebo kybernetická bezpečnost. ČR indikovala zapojení do iniciativ **geografických** zejména v prioritních zemích dvoustranné rozvojové i transformační a humanitární spolupráce, a také do vybraných iniciativ **tematických** (Veřejné zdraví v Africe a v zemích Východního partnerství, Voda pro Afriku, DRR v Africe a Indo-Pacifiku, Migrace ve Středomoří).

Pokračovaly **přípravy na předsednictví ČR v Radě EU** v rozvojové a humanitární oblasti, od ustavení příslušné pracovní skupiny Rady pro ZRS, přes zajištění mezinárodní expertízy, po rozpracování společné agendy v rámci předsednického Tria s Francií a Švédskem.

Výbor pro rozvojovou pomoc OECD (OECD/DAC)

ČR v r. 2021 pokračovala též v aktivním rozvíjení svého členství v OECD/DAC. Zejména šlo o zapojení do vyhodnocení (peer review) Španělska, které bylo s ohledem na pandemii realizováno v plně on-line formě. Zároveň byl předběžně dohodnut **termín druhého peer review ZRS ČR**, a to na první čtvrtletí 2023.

ČR se aktivně podílela na přípravě a schválení **Doporučení OECD/DAC na podporu občanské společnosti**, včetně prezentace české spolupráce na Civil Society Days v červnu 2021.

V rámci subsidiárních orgánů DAC se ČR aktivně účastnila jednání **ke statistickému výkaznictví (WP-STAT)**, zejména k podmínkám vykazování darovaných vakcín, ale i k vykazování v oblasti pomoci uprchlíkům. ČR se aktivně účastnila též **evaluačních jednání (EVALNET a Globální koalice ke COVID-19)**. Zejména prostřednictvím NRB a ČRA byla ČR zapojena též do činnosti **Community of Practice k soukromému financování rozvoje**.

Dále byla ČR aktivně zapojena do **Skupiny ke konfliktu a křehkosti (INCAF)**, která je garantem Doporučení OECD/DAC k trojitému nexu i Globálního rámce křehkosti (Fragility Framework). Obě témata budou předmětem prioritního zájmu během předsednictví ČR v Radě EU v rozvojové a humanitární oblasti. Proto MZV na podzim 2021 uspořádalo hybridní seminář pro implementační partnery a dohodlo s experty INCAF spolupráci ve vztahu k předsednictví. V závěru roku se ČR rovněž zapojila do společné iniciativy INCAF a EVALNET k vyhodnocení donorského působení v Afghánistánu.

Na podzim 2021 vystoupil ministr zahraničních věcí k 60. výročí založení OECD/DAC. V prosinci 2021 se ČR zapojila do společné prezentace ZRS zemí V4.

ČR poskytla OECD/DAC v závěru roku 2021 **dobrovolný příspěvek ve výši 4 mil. Kč**, kterým podpořila pokračování spolupráce v uvedených oblastech.

2.3 Vládní stabilizační programy v gesci MZV

V roce 2021 byly v gesci MZV realizovány celkem **tři víceleté asistenční programy**: Program aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022 schválený UV 169/2020 (dále „Program Afrika“), program Stabilizace a rekonstrukce Iráku na období 2018 – 2021 schválený UV 824/2017 (dále „Program Irák“) a asistenční program pro Sýrii (dále „Obnova Sýrie“), realizovaný v letech 2016 – 19, s pokračováním v letech 2020 – 2021 schváleným UV 587/2019.

Realizace všech tří programů byla v letech 2020 i 2021 výrazně ovlivněna pandemií COVID-19, převážně výrazným navýšením zejména humanitárních potřeb v cílových zemích, zčásti též prodloužením doby realizace některých aktivit.

Vzhledem k poslednímu roku realizace programů pro Irák a Sýrii předložilo MZV na podzim 2021 návrh na jejich sloučení a pokračování ve formě asistenčního programu pro země Blízkého východu, který byl vládou schválen s roční alokací 100 mil. Kč na období 2022 – 2024.⁵

⁵ Usnesení vlády ze dne 5. listopadu 2021 č. 965 o Rekonstrukčním programu České republiky v regionu Blízkého východu v období 2022 – 2024.

2.3.1 Program Afrika v r. 2021

Na aktivity Programu Afrika v r. 2021 bylo v souladu s UV 169/2020 alokováno 100 mil. Kč, které byly dále navýšeny o nespotřebované nároky z prvního roku realizace programu ve výši 12,3 mil. Kč. Celkový rozpočet tak činil **112,3 mil. Kč** a celkové konečné čerpání **107,2 mil. Kč**.

V r. 2021 pokračovala zejména realizace odezvy na pandemii COVID-19 v návaznosti na usnesení vlády č. 531/2020. Formou materiálních dodávek zdravotnického vybavení bylo v sedmi afrických zemích (Etiopie, Ghana, Jihoafrická republika, Maroko, Nigérie, Tunisko, Zambie) realizováno celkem **osm vázaných peněžních darů**, které byly identifikovány v předchozím roce, s celkovým čerpáním ve výši **61,2 mil. Kč**.

Dále bylo realizováno celkem **devět peněžních darů** v celkové hodnotě **46 mil. Kč** v součinnosti s organizacemi mezinárodními (ICRC, UNDP, WFP) i neziskovými (Foundation Hironnelle, Welthungerhilfe), a to v zemích Sahelu (Burkina Faso, Mali, Niger) a v Libyi.

Přehled aktivit realizovaných v roce 2021 v rámci Programu Afrika je uveden v příloze č. 3.

2.3.2 Program Irák v r. 2021

Na aktivity Programu Irák v r. 2021 bylo i vzhledem k celkovému ukončování tohoto programu alokováno celkem **67,3 mil. Kč**, z toho 25 mil. Kč získaných vnějším rozpočtovým opatřením z MV a 16,8 mil. Kč z nároků z nespotřebovaných výdajů z přechozích let.

Během roku 2021 bylo z těchto prostředků realizováno celkem **17 projektů** a logistická podpora v souhrnné hodnotě **65,6 mil. Kč**. V odezvě na pandemii COVID-19 i na potřeby obnovy po konfliktu bylo realizováno celkem **10 vázaných peněžních darů** ve formě dodávek zdravotnického vybavení pro místní nemocnice zejména v Severním Iráku a v Bagdádu v souhrnné hodnotě 18,3 mil. Kč. Dále bylo poskytnuto **pět peněžních darů** v souhrnné hodnotě 36,8 mil. Kč na stabilizaci navrátilců v oblasti zdravotní péče, obydli, obživy a odminování (ICRC, UNHCR, UNICEF 2x, UNMAS). I s ohledem na krácení humanitárního rozpočtu byly rovněž částkou 10 mil. Kč podpořeny **dva humanitární dotační projekty** zaměřené na obnovu vodovodní infrastruktury a zemědělských zdrojů obživy. Z prostředků programu byla rovněž podporována logistika pomoci v hodnotě 0,5 mil. Kč. Přehled aktivit realizovaných v roce 2021 v rámci Programu Irák je uveden v příloze č. 3.

2.3.3 Obnova Sýrie v r. 2021

V roce 2021 bylo na obnovu Sýrie i s ohledem na ukončování programu alokováno celkem **62 mil. Kč**, včetně nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozích let, včetně předchozího programu realizovaného dle UV 588/2016. Realizováno bylo celkem **18 projektových aktivit** v hodnotě **61,6 mil. Kč**.

Těžiště programu spočívalo v roce 2021, stejně jako v předchozích letech, zejména v **humanitární a stabilizační asistenci**, a to s ohledem na bezpečnostní a politickou situaci v Sýrii. V rámci humanitárních aktivit byly podpořeny čtyři dotační projekty (20 mil. Kč) a šest peněžních darů pro ICRC 2x, OPCW, UNHCR, UNRWA a WFP (27,2 mil. Kč). V rámci stabilizačních aktivit byly v roce 2021 realizovány tři malé lokální projekty (1,4 mil. Kč) a zčásti čtyři vázané peněžní dary (13 mil. Kč).

Přehled aktivit realizovaných v r. 2021 v rámci programu Obnova Sýrie je uveden v příloze č. 3.

3 Přehled ostatních forem ZRS započitatelných jako ODA

3.1 Program Pomoc na místě (*gesce MV ČR*)

Program Pomoc na místě (Program na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů) byl jako specifický nástroj pomoci zřízen Ministerstvem vnitra ČR v lednu 2015. Program je spravován odborem azylové a migrační politiky MV ČR a jeho prostřednictvím jsou udělovány peněžní dary do zahraničí zacílené na **asistenci uprchlíkům v místě jejich prvního vysídlení** a na podporu azylové a migrační infrastruktury států, které velké uprchlické populace hostí, případně přes které směřuje hlavní migrační proud do Evropské unie.

V roce 2021 bylo v rámci programu Pomoc na místě poskytnuto **140 mil. Kč**. Mezi prioritní oblasti programu patřily regiony Balkánu, Blízkého východu a širšího Sahelu.

Přehled aktivit programu Pomoc na místě v roce 2021

Země	Implementační partner	Charakteristika projektu a stav implementace	Náklady (Kč)
Bosna a Hercegovina	Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Poskytnutí peněžního daru na zajištění základních materiálních potřeb migrantů a uprchlíků v zimním období. <i>Realizace projektu byla ukončena v srpnu 2021.</i>	5 000 000
Bosna a Hercegovina	Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Poskytnutí peněžního daru na podporu dobrovolných návratů migrantů z Bosny a Hercegoviny do země původu a na podporu pravidelného a systematického sběru dat. <i>Realizace bude ukončena v červenci 2021.</i>	20 000 000
Jordánsko	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	Peněžní dar na podporu rozvoje podnikání syrských uprchlíků v Jordánsku, zejména žen. <i>Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2021.</i>	25 000 000
Niger	EUCAP Sahel Niger	Peněžní dar na podporu ochrany jižních nigerských hranic prostřednictvím zřízení a vybavení mobilní policejní jednotky. Projekt je spolufinancovaný ČR a Německem. <i>Realizace bude ukončena v červnu 2022.</i>	25 000 000
Senegal	Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Poskytnutí peněžního daru na podporu ekonomických příležitostí pro navrátilce a potenciální budoucí migranty ze Senegalu. <i>Realizace bude ukončena v říjnu 2022.</i>	25 000 000
Maroko	Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)	Příspěvek do 1. pilíře společného migračního projektu zemí V4 a Německa v Maroku určeného na ochranu hranic. <i>V průběhu roku 2022 bude potvrzeno, zda tento peněžní dar bude využit na realizaci tohoto společného projektu v Maroku, případně bude-li využit na realizaci jiného projektu v regionu.</i>	23 300 000
Litva	Ministerstvo vnitra Litevské republiky	Materiální pomoc v souvislosti s aktuální migrační situací na litevsko-běloruské hranici. <i>Realizace proběhla v červenci 2021.</i>	3 200 000
Litva	Ministerstvo vnitra Litevské republiky	Peněžní dar udělený v souvislosti s děním na litevsko-běloruské hranici určený na ochranu této hranice. <i>Realizace do září 2022.</i>	13 500 000
Celkem			140 000 000

3.2 Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC (gesce MV ČR)

V roce 2021 proběhla v rámci Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC řada aktivit. Bylo zrealizováno celkem 12 lékařských misí do Ghany, Jordánska, Libanonu a Senegalu ve specializaci dětské kardiologie, gynekologie, oftalmologie, ORL, plastické chirurgie, traumatologie. Mise byly uskutečněny ve spolupráci s šesti českými partnerskými nemocnicemi: Fakultní nemocnice Bulovka, Fakultní nemocnice Brno, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Fakultní nemocnice v Motole, Fakultní nemocnice Olomouc a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN). V průběhu těchto zdravotnických misí bylo **odoperováno celkem 486 pacientů**. Dále byla uskutečněna **evakuace 29 osob**, a to 13 zdravotníků a 16 rodinných příslušníků z Běloruska do ČR. Jednalo se o pomoc osobám, které byly vystaveny represím ze strany běloruského režimu. Čeští lékaři také bezplatně **proškoli 376 zdravotníků** ve 3 odborných specializacích během školení v zahraničí zaměřených na infektologii a epidemiologii ve spolupráci s IKEM v regionu iráckého Kurdistanu a na gynekologii ve spolupráci s FN Bulovka a VFN v Gruzii. Dále proběhla 2 online školení. První školení pro zdravotníky z Peru bylo zaměřeno na prevenci COVID-19 a realizováno ve spolupráci s IKEM. Druhé školení v oblasti fyzioterapie bylo realizováno pro zdravotníky z Ukrajiny ve spolupráci s VFN. Též se uskutečnily 4 odborné stáže zahraničního zdravotnického personálu v ČR, a to zdravotníků z Ghany a ze Senegalu v oboru gynekologie ve spolupráci s FN Brno a FN Bulovka a z Ukrajiny v oboru fyzioterapie ve spolupráci s FN Bulovka a VFN.

V rámci programu MEDEVAC bylo dále podpořeno **8 zdravotnických projektů** mezinárodních organizací v celkové výši 40 mil. Kč. Podpora plynula do Afghánistánu, Burkiny Faso, Gruzie, Iráku, Keni, Mauritánie, Mali a Nigérie. Pomoc byla zaměřena zejména na zlepšení úrovně zdravotnické péče, renovaci zdravotnických center, poskytnutí přístrojového vybavení nemocnic a školení zdravotnického personálu.

Přehled jednotlivých aktivit programu MEDEVAC v roce 2021

Země	Aktivita	Náklady v Kč
Afganistán	Projekt Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC) na podporu urgentní zdravotní péče	5 000 000
Bělorusko	Evakuace 29 osob a jejich rodinných příslušníků do ČR (náklady za fázi 1 i fázi 2 vynaložené v roce 2021)	9 173 480
Burkina Faso	Projekt organizace Světlo pro svět na podporu oftalmologické péče	5 000 000
Ghana	3 lékařské mise (2x gynekologie, 1x traumatologie), 1 rekognoskační mise (gynekologie), 1 stáž v ČR (gynekologie, FN Brno, FN Bulovka)	4.768.345
Gruzie	Rekognoskační mise a školení (gynekologie) VFN a FN Bulovka	507 221
	Projekt Caritas International na podporu screeningu onko-gynekologických onemocnění a gynekologické péče	5 000 000
Irák	Školení (infektologie a epidemiologie) IKEM	257 093
	Projekt CARE International na zlepšení přístupu k reprodukční, porodní, poporodní a novorozenecké péči	5 000 000
Jordánsko	3 lékařské mise v Ammánu (traumatologie, plastická chirurgie, dětská kardiologie), VFN, FNKV, FN Motol	8 059 868
Keňa	Projekt Luterské světové federace (LWF) na podporu sekundární zdravotní péče a rehabilitace	5 000 000
Libanon	2 lékařské mise VFN v Beirutu (oftalmologie)	6 597 757

Mali	Projekt CARE International na podporu urgentní mateřské a novorozenecké zdravotní péče	5 000 000
Mauritánie	Projekt LWF na vybavení zdravotního střediska v Bassikounou	5 000 000
Nigérie	Projekt Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC) poskytování rehabilitačních a ortopedických služeb	5 000 000
Senegal	4 lékařské mise v partnerské nemocnici v Thiès (2x traumatologie, gynekologie, ORL); stáž gynekoložky v ČR (FN Brno, FN Bulovka)	5 860 326
Peru	Online školení (Infektologie a epidemiologie), FN Bulovka, IKEM	14 000
Ukrajina	Dvě stáže v ČR (fyzioterapie VFN, FN Bulovka), on-line školení fyzioterapie	531.637
Celkem		76 mil. Kč

Rozpočet programu **MEDEVAC v roce 2021 činil 55 mil. Kč**. Vzhledem ke zrušeným či přesunutým aktivitám programu v roce 2020 v důsledku pandemie COVID-19 došlo k převedení nevyužité části rozpočtu z roku 2020 do roku 2021. Celkem bylo v roce 2021 z rozpočtu **MEDEVAC vyčerpáno 76 mil. Kč**.

3.3 Oddlužení (*gesce MF ČR*)

V roce 2021 nedošlo k odpuštění pohledávek partnerských rozvojových zemí.

3.4 Mezinárodní finanční instituce (*gesce MF ČR*)

Skupina Světové banky

Do Skupiny Světové banky (World Bank Group) provedla ČR v roce 2021 pět plateb, po jedné do IDA, IBRD, IFC a dvou do MDRI (viz níže), v celkové výši **384,76 mil. Kč** (100% započitatelné do ODA).

Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA)

Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association) patří do Skupiny Světové banky poskytuje nejchudším zemím světa zvýhodněné financování na podporu udržitelného rozvoje a zlepšování životních podmínek obyvatel (obnova infrastruktury, zemědělství, institucionální reformy, základní vzdělávání, poskytování zdravotní péče, přístup k pitné vodě nebo opatření na ochranu klimatu aj.). Čerpat prostředky z jejích zdrojů může v současné době 74 zemí. ČR je dárce od roku 1990 a v roce 2020 se zavázala podílet se v letech 2020 – 2023 na 19. doplnění zdrojů IDA (IDA19) v celkové výši 14,48 mil. EUR. V roce 2021 byla uhrazena 1. splátka příspěvku do IDA19 ve výši **126,2 mil. Kč**.

Mnohostranná iniciativa na odpuštění dluhů (MDRI)

ČR je, stejně jako další členové IDA, zapojena do Mnohostranné iniciativy na odpuštění dluhů (MDRI), jejímž cílem je 100% odpuštění dluhů vybraných rozvojových zemí vůči IDA. ČR se řídí splátkovým kalendářem, který byl vystaven ze strany MDRI. V roce 2021 byla uhrazena 15. splátka ve výši **15,19 mil. Kč** a mimořádně již také 16. splátka ve výši **16,77 mil. Kč**.

Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)

Dne 9. září 2019 schválila vláda usnesením č. 641 úpis kapitálu ČR v IBRD ve výši 175 885 830 USD (z toho 23 827 825,2 USD ve formě splaceného kapitálu). Úpis kapitálu je rozdělen do pěti ročních splátek rozložených rovnoměrně do období let 2019 až 2023. V roce 2021 byla uhrazena třetí splátka ve výši **103,6 mil. Kč**.

Mezinárodní finanční korporace (IFC)

Dne 14. prosince 2020 schválila vláda usnesením č. 1310 navýšení kapitálu ČR v Mezinárodní finanční korporaci (IFC) ve výši 29 407 000 USD (ve formě splaceného kapitálu). Úpis kapitálu je rozdělen do šesti ročních splátek rozložených rovnoměrně do období let 2020 až 2025. V roce 2021 byla uhrazena 2. splátka ve výši **123 mil. Kč**.

Rozvojová banka Rady Evropy (CEB)

V roce 2021 uhradila ČR členský příspěvek ve 2 splátkách. První část byla uhrazena dne 24. 2. 2021 ve výši 4 403,92 EUR (korunový ekvivalent byl vyčíslen ve výši 114 391,82 Kč). Zbývajících část příspěvku ve výši 8 807,84 EUR byla uhrazena dne 28. 6. 2021 (korunový ekvivalent byl vyčíslen ve výši 224 599,92 Kč). **Celkem ČR uhradila 338 991,74 Kč (13 211,76 EUR).**

Evropský rozvojový fond (EDF)

EDF (European Development Fund) byl do roku 2020 integrální součástí rozvojové politiky EU. Z jeho prostředků je financována pomoc regionu Afriky, Karibiku a Tichomoří (AKT). EDF stál mimo rozpočet EU v souladu s Dohodou z Cotonou (2000 – 2020). V roce 2006 byla podepsána Vnitřní dohoda o financování 10. EDF, avšak vzhledem ke zpoždění ratifikace revize Dohody z Cotonou bylo čerpání finančních prostředků z tohoto fondu zahájeno až v roce 2011. Dle předem stanoveného klíče činí podíl příspěvku ČR na financování 10. EDF 0,51% jeho celkového objemu. Z toho vyplývá, že by se Česká republika měla na 10. EDF podílet celkovou částkou ve výši 116 mil. EUR.

Od roku 2017 (2. splátka) platí ČR do 11. EDF (Komisi; do EIB se stále platí v rámci 10. EDF). Dle závěrů Evropské rady ze 7. - 8. února 2013 k „Víceletému finančnímu rámci 2014 - 2020“ byly pro 11. EDF stanoveny příspěvky členských států EU v celkové výši 26 984 mil. EUR (ve stálých cenách roku 2011) a 30 505 mil. EUR v běžných cenách. Na ČR připadá dle tohoto modelu podíl 0,79745 %, tj. 243 270 097 EUR. V roce 2021 se uskutečnily celkem 3 platby v souvislosti s 10. EDF a 11. EDF v celkové výši **816,77 mil. Kč**.

4 Předběžný pohled na ODA v roce 2021

Dle předběžných údajů, vykázaných ČR a zveřejněných v dubnu 2022 sekretariátem OECD, poskytla ČR v roce 2021 oficiální rozvojovou pomoc ve výši **7,843 miliard Kč** neboli **361,74 milionu USD**.

Oproti roku 2020 jde sice o nominální nárůst celkového objemu prostředků, který je způsoben zejména navýšením podílu příspěvku na ZRS EU (celkem 4,4 mld. Kč a 56,7 % celkové ODA) a také vykázaním darování covidových vakcín v souhrnné hodnotě před půl mld. Kč. Nicméně vzhledem k růstu HND celkový podíl ODA zůstává na **0,13 %**, resp. nadále mírně klesá (v tisícinách nyní **0,126**).

Vzhledem ke krácení bilaterální ZRS a HP také opětovně vzrostl podíl multilaterální (převážně mandatorní) ZRS na celkové ODA na 78,5 %.

Mezinárodně sledovaný **podíl ODA/HND**, kterým lze srovnávat úsilí dárcovských států podporovat rozvojové země, který předběžně nadále činí **0,13 %**, řadí **ČR spolu se**

Slovenskem na předposlední místo mezi členy OECD/DAC, přičemž zatím poslední Řecko do předběžného výkaznictví zatím nezahrnulo darování vakcín, po jehož zohlednění se může posunout výše. Zároveň se prohlubuje odstup od ostatních zemí, a to včetně např. Maďarska, Portugalska nebo Španělska, které po překonání ekonomické i migrační krize zahájily postupné navyšování své ZRS a ODA.

Údaje o ODA ČR za rok 2021 budou dále zpřesňovány Českou rozvojovou agenturou a ORS, tak aby byly finální do poloviny července letošního roku, tj. termínu OECD pro jejich zaslání.

Přiložen je předběžný dotazník k oficiální rozvojové pomoci ČR za rok 2021 (v USD), obsahující též meziroční srovnání let 2021 a 2020.

Reporting Country: 68

Exchange rates used:
2021 1 \$ U.S. = 21,68

(1)	
1140	1160
2021	

DISBURSEMENTS AND GRANT EQUIVALENTS

Row		
DEVELOPING COUNTRIES (2)		
GRANT EQUIVALENTS		
Official Development Assistance, grant equivalent measure	11010	361,74
I. Bilateral ODA	11015	77,95
Grants	11016	75,22
Grant equivalents of bilateral loans	11017	0,00
Grant equivalents of debt relief	11026	0,00
Other, net flows	11018	2,73
Private sector instruments - institutional approach	11023	2,31
Private sector instruments - instrument approach	11024	0,42
II. Multilateral ODA	12000	283,79
Grants and capital subscriptions	12100	283,79
Grant equivalent of loans	12110	0,00
GROSS NATIONAL INCOME AT MARKET PRICES	001	271 513,04
ODA grant equivalent as per cent of GNI	11002	0,13
Population (million)	004	10,68
FLOWS		
Official Development Assistance, net	1010	361,74
I. Bilateral ODA, net	1015	77,95
<i>Breakdown by types of aid</i>		
a. Budget support	1100	0,00
b. Bilateral core support & pooled programmes & funds	1200	17,64
c. Project-type interventions	1300	44,67
d. Experts and other technical assistance	1400	5,45
e. Debt relief (3)	1600	0,00
f. Administrative costs not included elsewhere	1700	2,00
g. Other (4)	8900	8,19
of which:		
In-donor refugee costs	1820	6,30
<i>Financial instruments</i>		
a. Grants (4)	1921	75,64
of which: Recoveries on grants	1900	0,00
b. Non grants, gross	1922	2,31
c. Non grants, net (3)	1924	2,31
of which: Offsetting entry for debt forgiveness	1630	0,00
II. Multilateral ODA, net	2000	283,79
<i>Multilateral contributions to:</i>		
a. United Nations	2101	11,93
b. EU	2102	242,76
c. World Bank (AMCs, IDA, IBRD, IFC, MIGA)	547	17,75
d. Regional development banks and funds	2105	0,00
e. Other	069	11,35
Memo items:		
1. Recipient breakdown of bilateral ODA, net:		
a. to LDCs (2)	029	20,06
b. to Africa	8834	19,46
c. to Sub-Saharan Africa, total	039	16,75
of which: Debt relief grants (3)	8839	0,00
2. World Bank Income Groups (5), net:		
a. to Low income (GNI per capita <= USD 1 045 in 2020)	8841	14,06
#####	8842	21,77
c. to Upper middle income (GNI per capita USD 4 096 and USD 12 695 in 2020)	8843	22,31
d. to High income (GNI per capita of >= USD 12 696 in 2020)	8844	0,01
3. Sectoral breakdown of bilateral ODA, gross:		
a. Humanitarian aid	070	25,48
of which: Short-term reconstruction	088	1,63
b. Development food aid	060	1,17
4. COVID-19 related activities		
a. Total ODA for COVID-19 activities	8851	12,34
of which to the health sector	8852	12,34
of which total ODA for vaccine donations	8853	6,55
doses in excess from domestic supply (6)	8854	0,08
doses bought specifically for developing countries	8855	0,00
ancillary costs if separately identifiable	8856	0,23
5. Debt relief grants, gross	087	0,00
6. Total gross ODA	1920	361,74
Information on donations of vaccine doses in excess from domestic supply: indicate the vaccine names, number of doses and the mechanism used (COVAX/bilateral). Indicate also the price paid if reporting departs from the Secretariat's guidance, see footnote 6.		
<i>bilateral, 210 000 doses of AstraZeneca Bilateral 40 800 doses of Moderna COVAX, 748 800 doses of Janssen COVAX, 560 400 doses of</i>		

5 Závěr

Materiál předkládá transparentní přehled využití prostředků vyčleněných na zahraniční rozvojovou spolupráci, transformační spolupráci a humanitární pomoc v roce 2021. Zároveň poukazuje na výzvy a příležitosti, se kterými v daném roce gestoři a realizátoři pracovali.

Realizace ZRS a HP v roce 2021 byla sice nadále **ovlivněna pandemií COVID-19**, nicméně s pokračujícími restrikcemi se Ministerstvo zahraničních věcí, Česká rozvojová agentura i většina realizátorů dokázali vypořádat vzhledem k jejich relativní předvídatelnosti. Nejzávažnějším dopadem tak bylo dodatečné **nečekané a výrazné krácení rozpočtu** na zahraniční rozvojovou spolupráci v gesci ČRA (o 100 mil. Kč, tj. 20 % rozpočtu) a na humanitární pomoci v gesci MZV (100 mil. Kč, tj. 46 % rozpočtu). Zejména rozpočet na humanitární pomoc byl vlivem pokračujících mimořádných potřeb pomoci v souvislosti s pandemií, ale i nových bezpečnostně-humanitárních potřeb v Afghánistánu, Etiopii či Myanmaru vyčerpán již během prvního pololetí 2021.

Výzvy v podobě pokračujících dopadů pandemie, sílících dopadů klimatických změn i obnovených konfliktů v Afghánistánu, Etiopii či Mali zároveň posílily **směřování humanitárních a rozvojových aktivit ČR k větší vzájemné propojenosti a synergii**, a to i s nástroji v gesci dalších resortů. Mezi pozitivní příklady tohoto směřování patří sbližování programů rozvojových stipendií a dotačních podpory veřejných VŠ, koherence aktivit Aid for Trade s bilaterálními projekty ZRS, propojení aktivit resortů MSp, MV a MZV v kybernetické bezpečnosti nebo propojení aktivit programů MEDEVAC, Pomoc na místě, vázaných peněžních darů a humanitárních dotací ve zdravotnické oblasti ve vztahu k Iniciativám Team Europe (TEI). V tomto úsilí o komplexní řešení je třeba nadále pokračovat.

Právě ve vztahu k TEI, k novému nástroji vnější akce EU NDICI-Global Europe a k nové strategii Global Gateway, kterou EU vyhlásila v prosinci 2021, je zapotřebí aktivní přístup ČR i vzhledem k blížícímu se předsednictví v Radě EU. MZV ve spolupráci s Radou pro ZRS pracuje na komplexním přístupu od strategické přes metodickou po implementační rovinu, když usiluje o zlepšení vzájemné součinnosti mezi institucemi EU a členskými státy, souběžně identifikuje **česká řešení vhodná pro replikaci v rámci TEI** a podporuje ČRA a Národní rozvojovou banku ve vyhledávání vhodných partnerů pro delegovanou spolupráci. Pro úspěch těchto aktivit je opět zásadní, aby ČR mohla poukazovat na vlastní substantivní aktivity a kapacity.

Uplatňování českých řešení, **propojování geografických i tematických priorit a multiplikace českého finančního příspěvku** se daří také v součinnosti s hlavními multilaterálními partnery, zejména s Rozvojovým programem OSN (UNDP), Dětským fondem OSN (UNICEF) a se Světovým potravinovým programem (WFP).

V rámci OECD pak ČR s minimálním finančním vkladem **čerpá rozsáhlou a aktuální expertízu pro správnou realizaci i vyhodnocování svých aktivit** a pro vyhledávání vhodných partnerů i řešení, a zároveň uplatňuje svou přidanou hodnotu, např. při jednáních a formování norem v oblasti spolupráce s neziskovým či soukromým sektorem.

V kontextu uvedeného aktivního zapojení ČR do mezinárodní rozvojové a humanitární spolupráce i v perspektivě předsednictví ČR v Radě EU (červenec – prosinec 2022) a druhého peer review ZRS ČR ze strany OECD/DAC (1. čtvrtletí 2023) je stále naléhavější otázka **stabilizace a předvídatelnosti finančních prostředků** alokovaných na tyto aktivity v rámci Plánu ZRS a příslušných asistenčních programů.

Výzvou tak nadále zůstává přijetí vládních opatření, která by zajistila, aby Česká republika do roku 2030 byla schopna naplnit **závazek poskytovat 0,33 % HND na ODA**, a aby zároveň tyto prostředky dokázala **transparentně investovat** tak, aby přispívaly k **uplatňování českých řešení a realizátorů** a k multiplikaci s příslušnými programy EU, OECD a OSN.